

KULTUR

Kulturhus på randen

Flere av hovedstadens undergrunnskulturhus står i fare for å bli revet eller omgjort til kontorer. Volapük, som holder til i Krusesgate 7-9 (bildet), har fått tre måneder på å pakke sakene.

SIDE 12 og 13

Fri informasjon?

Rektor og administrativ ledelse ved NTNU i Trondheim ønsker å gjøre den uavhengige Universitetsavisa om til en kontrollert «bedriftsavis», hvor journalistikk og propaganda blir salig blandet.

SIDE 13

Vil du bli abonnent?

22 05 95 72

7 059530 000014

Sentralbord:

22 05 95 00

SV krever svar om Echelon

Global avlytting opp i Stortinget

■ SV vil vite hva norske myndigheter vet om det globale avlyttingsnettverket Echelon. Onsdag må justisminister Hanne Harlem møte i Stortinget for å svare.

■ SVs Hallgeir Langeland frykter at Echelon kan ha blitt brukt mot Norge, for eksempel til å sikre amerikanske selskapers interesser da Norge bestilte nye fregatter.

■ Danmarks justisminister nektet i Folketinget i går for noe kjennskap til Echelon. 200 EU-parlamentarikere vil ha alle fakta om Echelon på bordet.

SIDE 8

EU svikter Afrika

Siden 1995 har samtlige vestlige land redusert sin bistand betydelig. Verdensdelens andel av EU-markedet har sunket fra 6,7 til 3 prosent på 25 år. På Afrikas horn truer tørken med å skape en ny hungerskatastrofe.

Under det pågående toppmøtet mellom afrikanske land og EU-land appellerte Egypts utenriksminister Amr Mussa om å «fri Afrika fra gjeldsbyrden». EUs unnskyldninger er vekselvis at de «ikke har kapasitet» og at «det ligger under Verdensbanken».

SIDE 10 og 11

FOTO: APISCANPIX

Økonomisk etterskjelv i Tyrkia

SIDE 9

KLASSEKAMPEN

Utgitt av Klassekampen AS

Ansvarlig redaktør: Jon Michelet
Daglig leder: Marga van der Wal

© Klassekampen AS
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Historieløs LO-ledelse

En landsomfattende kampanje er i gang for å få LO-medlemmene til å stemme nei til resultatet av meklinga mellom LO og NHO. Hovedkrav for nei-aksjonistene er at den toårige tariffavtalen ikke skal bli treårige, og at reformen for etter- og videreutdanning skal gjennomføres nå.

Har LO-ledelsen glemt sin egen historie når de så lett har solgt den toårige tariffperioden? Kampen for landsomfattende tariffavtaler var ei fanesak for fagbevegelsen fram til 1907. Det var et gjennombrudd for fagbevegelsen da arbeidsgiverne godtok dette prinsippet. Prisen var at arbeiderne godtok arbeidsgivers styringsrett. Fram til 1921 var det en lang periode med stigende konjunkturer. Det viste seg da at de landsomfattende tariffavtalene med lang bindingstid var et hinder for å stille lønnskrav i takt med konjunkturerne. Dette var bakgrunnen for Fagopposisjonen av 1911, som Martin Tranmæl sto i spissen for. Han ville ha bort de landsomfattende tariffavtalene og i stedet føre lønnskampen fra dag til dag på den enkelte arbeidsplass.

I dag har Tranmæls metode lite for seg. Kampkrafta lokalt vil alltid variere i styrke og fungere tilfeldig som hovedmal for lønnsfastsettelse. Et viktig mål for lønnspolitikken bør være lønnsutjevning og særtiltak for de lavest lønte. De lavt-lønte i privat sektor arbeider som oftest i bransjer eller bedrifter hvor det er vanskelig å oppnå gode lokale lønnsstillegg. De er avhengige av de generelle tilleggene og minstelønnsbestemmelsene i overenskomstene. Når tariffperioden nå utvides til tre år og det ikke skal være noen sentrale tariff tillegg for andre avtaleår, er det de lavest lønte som taper mest. Hvis avtalen kjøres som blåkopi i offentlig sektor blir bildet enda tydeligere: lønnsfrys som rammer de lavest lønna, null rom for heving av kvinnelønna.

At lange tariffperioder hemmer arbeidsfolks lønnskamp i oppgangstider forklarer hvorfor NHO er så interessert i treårige tariffperiode nå. Modrelandet går så det suser, og de lavest lønte ønsker med full rett sin del av kaka. Sjøl om LO-toppen bedyrer at det skal forhandles om lønnsreguleringer og andre endringer også i det tredje avtaleåret, kan de ikke snakke seg bort fra sakas kjerne: Et år uten mellomoppgjør er en gavepakke til kapitalen.

SISSEL HENRIKSEN

FAGLIG KOMMENTAR

Arbeidsfolk bærer byrdene ved konkurranse

En ny rapport bekrefter det vi lenge har hatt mistanke om: Også innen renovasjonssektoren er anbud konkurranse på arbeidsfolks lønns- og arbeidsnivå, skriver Rolv Rynning Hanssen.

Rolv Rynning Hanssen er forbundssekretær i Kommuneforbundet

Høsten 1997 vant Transportentralen en anbuds-konkurranse for to av tre renovasjonsdistrikter i Oslo kommune. Dette medførte at 139 ansatte i det kommunale aksjeselskapet Miljøtransport ble oppsagt. Transportentralen vant budet ved en dumpingpris – og særlig dumping på arbeidsfolks opparbeidingsrettigheter.

De Facto kunnskapssenter for fagorganiserte har gjennomført et forprosjekt for Norsk Kommuneforbund. En av oppgavene var å kartlegge lønn, arbeidsmiljø, arbeidstid, arbeidsforhold og kvalitetssikring. Under presentasjonen av rapporten i TV2 og Østlandssendingen 7. mars sto en ung mann som hadde jobba for Transportentralen ei uke, fram med sin grelle historie – som bare delvis kom fram i media.

Hvem bærer byrdene?

Han søkte jobb flere steder, deriblant i Transportentralen. Han fikk en oppringning fra Sentralen om at han kunne få jobb på dagen, blei kobla til en bilieir og begynte dagen etter. Han møtte på Storo om morgenen, blei henta av bilieirer og så kjørte de til Klemetsrudområdet hvor ruta var. Dagen lang, opptil ti timer, satt eieren i bilen og kjørte mens hjelpemennene gikk og bar sekker og trillet kasser. Pauser var det ikke snakk om, heller ikke matpause. Det han fikk av arbeidstøyt var ei jakke og dessuten et par blaute (åpenbart brukte) arbeidshansker. (Alt arbeidstøyt i denne bransjen er personlig verneutstyr). Når dagen omsider var over blei han satt av i nærheten av trikken i Oslo sentrum og måtte da altså sette seg på den i skitne klær.

Når det gjaldt lønn så var ikke eieren så ivrig på å snakke om det, men etter sju dager fikk gutten tilbud om å jobbe svart! Da hadde han fått nok. Han sluttet og begynte i Miljøtransport dagen etter. Der blei han som vikar i 3 måneder uten noe tull. Til tross for gjentagne henvendelser har han fortsatt ikke fått lønn fra Transportentralen/eieren.

Ikke billigere

Rapporten viser at det ikke er dokumentert kostnadsforskjeller i renovasjonen mellom kommuner som bruker anbud og kommuner som ikke bruker anbud i renovasjonen. Både professor Rune Sørensen og Konkurransetilsynet har gjennomført omfattende undersøkelser med samme resultat: De finner ingen vesentlige forskjeller i kostnadsnivå mellom anbuds kommuner og kommuner som ikke bruker anbud. Derimot viser brukerundersøkelser både i Trondheim og Oslo (kommuner med anbud) at publikum er mindre fornøyd med renovasjonen etter anbudsrunder.

Kommunalt ansatte renovatorer har vesentlig bedre pensjonsordninger enn privat ansatte, og tjenestepensjoner blir stadig viktigere, ettersom folketrygdens ytelser blir redusert. På dette området er det store forskjeller mellom kommunalt ansatte og privat ansatte renovatorer. Kommunearnsatte har en god pensjonsordning. I privat renovasjon fins det normalt ikke pensjonsordninger. Dette er en åpenbar konkurransefordel for private i anbudsrunder og dessuten et press på de kommunale pensjonsordningene.

Renovasjon er et fysisk tøft yrke med store arbeidsmiljøbelastninger på den enkelte (særlig

gjennom forurensning og muskelskjelettbelastninger). Slike problemer kan reduseres ved et godt arbeidsmiljøarbeid. Men anbudssystemer vil være et hinder for slikt arbeid. Det skyldes flere forhold. For det første er arbeidsmiljø på kort sikt en ren utgiftspost. De økonomiske fordelene ved et godt arbeidsmiljø er langsiktige og samfunnsmessige, mens anbudssystemer framtvinger kortsiktige og rent bedriftsøkonomiske løsninger. Foreløpige funn viser at private utførere legger mindre vekt på arbeidsmiljøet enn kommunale.

Ansvarspulverisering

Anbudssystemer kan også medføre ansvarspulverisering. Formelt ligger ansvaret for helse, miljø og sikkerhet hos utføreren, med det statlige Arbeidstilsynet som kontrollinstans. Men Arbeidstilsynet har små ressurser og prioriterer ikke renovasjon. Kommunene kan imidlertid påta seg mer ansvar gjennom formuleringer i anbuds-dokumentene. Hvordan dette faktisk vil virke i praksis, er mer usikkert.

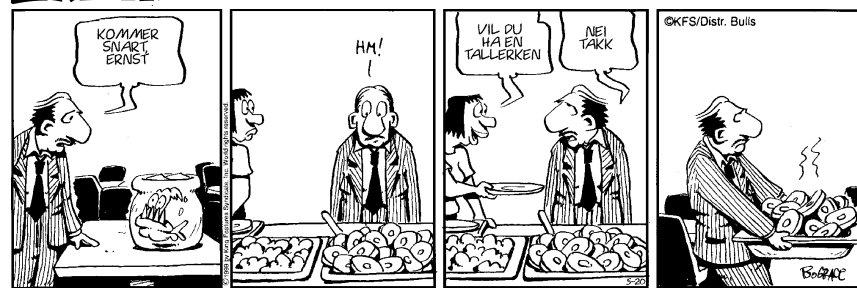
Når renovasjon organiseres som kontraktørvirksomhet kan arbeidstakere bli tilnærmet rettsløse. Kontraktørvirksomhet betyr at de som utfører et arbeid ikke ansattes i en virksomhet, men registrerer seg som selvstendig næringsdrivende. Dette skjer blant annet i oslorenovasjonen, der et kontraktørfirma har vunnet flere kontrakter. Arbeidsmiljøloven gjelder ikke selvstendig næringsdrivende.

De enkelte bilieirene ansetter så hjelpemenn. Rapporten dokumenterer hvordan kontraktørorganisering kan gjøre de ansatte hjelpemennene tilnærmet rettsløse fordi arbeidsgiveransvaret blir pulverisert.

Jeg håper at disse små smakebitene fra rapporten pirrer lysten til å sette seg inn i problematikken. Norsk Kommuneforbund vurderer å følge opp deler av rapporten med ytterligere undersøkelser.

“ De økonomiske fordelene ved et godt arbeidsmiljø er langsiktige og samfunnsmessige ”

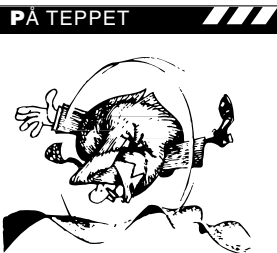
ERNIE Av BOBACE

©KFS/Distr. Buils

En russisk soldat ser etter miner foran et pansret personellkjøretøy erobret fra islamister i sør-Tsjetsjenia. Foto: AP/Scanpix

Informasjon

Det er ingen tvil om at interessen for økonomi og finans er økende. Selv VG har stadig mer økonomistoff, og for et par uker siden brukte avisen to hele sider på hvordan man kan kjøpe aksjer på internett. Skriver Trygve Hegnar i det spennige

Håver inn

bladet Kapital, som forsøker å opplyse det norske folk om aksjer, økonomi og deromkringliggende tema.

Det er bra, mener Hegnar. Fordi det tyder på at folk flest er mer interessert i økonomi? Fordi det tyder på

at folk flest har fått mer penger mellom hendene? Fordi norske aksjeeiere har begynt å fortelle om hva som egentlig foregår?

Nei. Det er bra fordi det skaper ytterligere behov for informasjon og mer lesestoff om alt fra aksjer og internett til karriere og eiendom.

Psyk

Unge Høyres medlemsblad EXTRA, som reklamerer med at de Nøytralisierer sure sosialistiske syreangrep er kanskje ikke den publikasjonen man umiddelbart har mest tillit til. Men så feil kan man ta.

Bladet har nemlig intervjuet lederen av Os Unge Høyre om psykiske problemer blant ungdom. Hun sier: Det sier jo ganske mye om hvor dårlig tilbudet er når Unge Høyre-medlemmer får forespørsel om å hjelpe personer med psykiske problemer.

Prat

Under et besøk på internettssidene til partiet Venstre ble vi fristet av avdelingsleder Liberal Småprat. Skuffelsen ble tilsvarende stor når følgende melding dukket opp:

Lite prat som

NOT FOUND: Den spesifiserte ressursen /prat/ ble ikke funnet på denne serveren.

Nok et bevis på at du ikke skal tro på alt du ser.

Vaktbikkje

Pressen kalles av en del mennesker for den fjerde statsmakt. Det de ofte prøver å si er at pressen har mye makt. Og det kan jo godt stemme. Når pressen skal forsvare at den har mye makt pleier den å henvise til sin rolle som vaktbikkje: vi passer på at de som har makt oppfører seg ordentlig og at dumheten blant politikerne ikke går over alle støvelskaffer. Stavanger Aftenblad går dermed, på sett og vis, inn i en stolt tradisjon når lederskribenten bejfer: På noen områder må det være lov å etterlyse sunn fornuft.

I FOKUS

Mjuk valdtekt – kva er det?

■ MEDIEDEBATT

Ein fjernsynsdebatt om valdtekt og ærekrenking gir eit interessant bilete av kva for kjønn som har mest makt i eit land som er på verdstoppen når det gjeld likestilling og likeverd.

■ Ingen av dei som deltok i «Holmgang» på TV2 i etterkant av Volda-saka, sa direkte at kvinner melder menn for valdtekt i håp om å få ei erstatning på 100.000 kroner eller meir. Men den eine av dei to mannlige juristane som gjorde sitt beste for å prega og ta over styringa av diskusjonen, gjekk så langt han kunne i å presentera tanken om at sjansen til ei slik erstatning kanskje kunne verka motiverande. Det var også dei mannlige advokata som omtalte valdtekt som «eit tema på hysterifronten», ei valdtektsmelding som «eit våpen som kan leggja liv i grava», og som argumenterte for at kvinner kan bruka

«valdtektsvåpenet for å ta hemn».

■ Kvinnene i studio representerte kvinneerfaringar og kvinners kunnskap. Her var ei ung kvinne som på sakleg vis forklarte kvifor ho aldri hadde valdtekt ho var utsett for som femtenåring, og kvifor ho framleis ville rå sjølv si beste venninne frå å melda ei eventuell valdtekt til politiet. Her var bistandsadvokaten som la fram sine erfaringar med kor belastande det er for dei kvinnene som prøver å bruka rettsapparatet, og her var leiaren for Krise- sentersekretariatet som understreka at ho trur på kvinner som fortel at dei har vore utsette for valdtekt. Det vart sagt fleire gonger i løpet av programmet at om lag 0,2 prosent av valdtektsmeldingane er falske, ikkje ulikt det som gjeld for meldingar om andre typar brotsverk. Her var også ein relativt fersk justisminister som sa klart og tydeleg at det viktigaste politiet kan gjera, er å etterforska dei valdtektssakene som blir meldte. Den som såg programmet, kunne også merka seg at her tedde kvinnene seg som saklege og høflege debattantar, bad om ordet og venta på tur.

Dei to mannlige advokata ne på si side gjorde sitt beste for å styra debatten på sitt vis.

Dei argumenterte på ein måte som gav inntrykk av at om ein berre forstår å bruka det juridiske systemet på rett vis, så er det i grunnen ikkje noko problem – bortsett frå dei hysteriske, hemngjerrige kvinnfolka. Advokat Oscar Ihlebæk kritiserte bistandsadvokata for at dei ikkje var meir pågåande og ikkje i større grad brukte høvet til å klaga dersom ei valdtektsak vart lagt til side, og argumenterte med at dersom to påtaleinstansar hadde avvist ei sak, skulle det ikkje vera meir å masa om. Han var dessutan oppteken av at dei som melde valdtektur burde få betre tilbod om psykologhjelp. Det er sjølv sagt noko det er lett å vera samd i, men samanhengen det kom fram i, gjorde at det framleis er noko uklart om psykologhjelpa skulle vera eit alternativ til å ansvarleggjera overgriparen, og få straffa overgriparen i dei tilfella der det har gått føre seg eit brotsverk.

■ Ingen av dei to svært taleføre representantane for mannsmakta var særleg opptekne av kritikken av politiet sin innsats i etterforskingarbeidet, og ingen av dei let seg uroa av at etterforskinga vil vera svært avgjerande for kva ein kan ha av tiltrø til

påtaleinstansane sine avgjerder.

Advokat Tor Erling Staff prøvde så godt han kunne å ansvarleggjera kvinnerorsla for at det traumatiske i ei valdtektsak blir så sterkt understreka, og stilte spørsmålet om korleis ein skal vera sikker på at det er tale om ei «reell valdtekt» og ikkje berre ei «misforståing». Han meinte dessutan at det var viktig å skilja mellom to slag valdtektur. Dei som skjer i mørke bakgater med ukjend gjerningsmann rekna han som udiskutable, medan han tydeleg såg eit stort potensiale for «misforståingar» i dei tilfella der overgriparen kjenner offeret.

■ Staff gav også eit bidrag til forvirringa med å innføra omgrepet «mjuk valdtekt», utan at han vart utfordra til å forklara kva det inneber. Om vi skal jamføra med andre typar brotsverk, kan vi tenkja oss varianten «vennleg drapsforsøk»?

Alt i alt ei skremmande påminning om at det er ein lang veg å gå for kvinner som er utsette for seksuelle overgrep kan lita på at rettsapparatet er eit nøytralt organ der rettferd og likeverd.

Av Magnhild Folkvord

▼ INNENRIKS

Laber tariffmottagelse i Moss

– Det er ikke mange fagforeninger som jubler, forteller Mona Hagen, leder i LO i Moss, i en kommentar til resultatet av tariffforhandlingene.

Det har likevel ikke kommet sterkere signaler fra fagforbundene til Hagen. Diskusjonen går fortsatt, og blant ledelsene i de lokale fagforbundene har det vært stor usikkerhet om hva de skal råde medlemmene til.

Skuffelsen er stor i Moss over at etterutdanningsreformen ikke ble vedtatt, og den økonomiske avtalen om 75 øre per time kunne blitt akseptert hvis reformen hadde vært på plass.

De to største forbundene i Moss, Bygning og Jern & Metall, er i tvil om hva de skal råde sine medlemmer til. Hagen er også kritisk til den korte tiden forbundene har til å bestemme seg før uravstemningen som skal være avsluttet den 28. april. Hun reagerer også negativt på at avtaleperioden skal vare i tre år. Hagen ser imidlertid ett lyspunkt: Den ekstra ferieuken ble godt mottatt.

KEL

Vil ikke stanse salg av Hydro Seafood

Regjeringen vil foreløpig ikke gripe aktivt inn for å stanse salget av Hydro Seafood til det nederlandske selskapet Nutreco.

Grete Knudsen

Næringsminister Grete Knudsen vil bruke ervervsloven til å vurdere om alt er gått riktig for seg, men dette vil først skje når det foreligger en ferdig kontrakt.

Senterpartiets Morten Lund, som er leder av Stortingets næringskomité, tok opp denne saken i den muntlige spørretimen onsdag og viste til stor uro både i oppdrettsnæringen og på Stortinget over utsiktene til at flaggskipet Hydro Seafood skal komme på utenlandske hender.

Han mente at det finnes kompetente norske grupperinger som vil overta bedriften.

NTB

Møter Viksveen til avhør?

Advokat Atle Helljesen vil tilrå sin klient, den spionsiktede journalist Stein Viksveen, å avstå fra å la seg avhøre av påtalemyndigheten 13. og 14. april dersom han ikke får det begrenset innsyn i sakens dokumenter som advokaten har fått.

– Jeg opplever det som en helt uholdbar situasjon å skulle sitte i avhør uten å vite noe om bakgrunnen for siktelsen. Dette er en komplisert og alvorlig sak. Påtalemyndigheten har gjort alt som står i dens makt for å hindre Viksveen i å få innsyn i dokumentene som gir bakgrunn for siktelsen, sier Helljesen.

NTB

NITO opprørt over Giske

Norsk ingeniørorganisasjon (NITO) er opprørt over at utdanningsministeren diskuterer lønn med lærerne fem dager før lønnsoppgjøret starter i offentlig sektor.

– Utdanningsministeren beveger seg nå ut i et meget farlig farvann. Giske får holde seg til å diskutere skolens innhold med lærerne, ikke lønn og arbeidsbetingelser, sier forhandlingsleder i NITO, Oscar Mowinckel.

Tirsdag møtte utdanningsminister Trond Giske lederne i de tre lærerorganisasjonene i Oslo. Etter møtet understreket Giske at han ikke kunne love lærerne lønnsøkninger, men han fortalte samtidig at han hadde «snakket åpent» om lærernes arbeidsbetingelser under møtet.

NTB

Børsen stengt etter strømstans

Mens IT-aksjene stuper på Oslo Børs, ble handelen suspendert på grunn av strømstans.

Informasjonssjef Bent Bangstad sier til NTB at strømstansen ved Verdipapirsentralen førte til at verdipapirmarkedet var nede fra cirka klokka 12.

NTB

Mener Harlem tar feil

Av Tone Foss Aspevoll

– Endringer i injurielovgivningen av det slaget justisminister Hanne Harlem foreslår er ikke nødvendig, mener advokat Anne Nerland Hovde.

Hun er advokat for kvinnen på Sunnmøre som mandag ble dømt for ærekrenkelse, og må betale 20 000 kroner i erstatningskrav til mannen hun i 1997 anmeldte for voldtekt.

– Behovet for lovendringer ligger heller i bevisbyrdereguleringene, mener Hovde, som understreker at justisminister Harlem sitt forslag

om å se på endringer i injurielovgivningen, og ta hensyn til at en som ytrer seg i aktsom god tro, ikke skal kunne stilles til rettslig ansvar for sine uttalelser, allerede ligger i det eksisterende lovverket.

Kvinnen ble dømt for ærekrenkelse fordi hun fortsatte å snakke om saken til venner etter at voldtektsanmeldelsen ble henlagt på grunn av bevisets stilling. I retten var det opp til henne å bevise at hun snakka sant.

Krisesentersekretariatet er sterkt kritisk til denne formen for bevisførelse, og påpeker at risiko-

en ved henleggelse av en sak kan være at mannen de anmelder for voldtekt tar ut privat søksmål, og da må ofrene selv føre bevis for sannheten. Dette vil si at dersom en overgriper greier å gjennomføre en voldtekt uten at det er bevist, kan han i tillegg få betalt for det gjennom erstatnings søksmål på bakgrunn av injurier.

Advokat Anne Nerland Hovde mener hennes klient i Volda-saken ikke ble trodd i retten, og anbefaler henne å anke dommen som falt i Søre Sunnmøres Herredsrett mandag.

Yngve Hågensen returnerte raskt fra Sør-Afrika til hjemmet i Ski utenfor Oslo etter at han mottok nyheten om at huset ble totalt kadd av brann. Foto: Bjørn Sigurdson, Scanpix

Carl I. Hagen tier

▼ BRANN

– Carl I. Hagen er den eneste av partitoppene som hverken vil kommentere brannen hos Hågensen eller uttrykke sympati med LO-lederen, påpeker Henrik Lunde ved Antirasistisk Senter.

Av Maria Reinertsen

Politiet etterforsker nå brannen i Yngve Hågensens bolig. Det er ennå uklart om brannen har noen sammenheng med truslene mot LO-lederen. Hågensen har mottatt drapstrusler fra høyreekstreme miljøer. Han har også mottatt trusler om brann.

Henrik Lunde griper tak i det faktum at Carl I. Hagen ikke vil kommentere brannen. Han mener det skyldes at nynazistenes holdning til innvandrere og fagbevegelse har støtte i bredere lag av befolkningen som Frp vil sikre seg stemmene fra.

Leder i Oslo LO, Kleiv Fiskvik, bruker anledningen til å kritisere Frp.

– Både de rene naziorganisasjonene og Frp angriper fagbevegelsen. Fagbevegelsen er de som kan mobilisere massiv motstand mot nazismen. Derfor er det viktig for Frp å ta nakkegrep på fagbevegelsen, sier Fiskvik.

Frp mot Kommuneforbundet

Fiskvik sier Carl I. Hagen har gjort Norsk Kommuneforbund til hovedmotstander i de to siste valgkampene.

– Forbundet er en viktig del av LO og fagbevegelsen. Seinst for to uker siden roste Hagen den nye helseministeren for å komme med privatiseringsforslag som møtte motstand i kommuneforbundet. Forbundets motstand var for Hagen et kvalitetstempel på forslagene, sier han.

Økende nazivold?

– Det er mest sannsynlig at det er nazister som tente på huset til Yngve Hågensen, sier Fiskvik.

Både Hågensen, ungdomssekretær Mohammed Ashid i LO og Kleiv Fiskvik selv har fått nazistiske trusselbrev denne vinteren. Både Ashid og Fiskvik har markert seg sterkt mot nazisme.

Fiskvik vil hverken bekrefte eller avkreftede om flere i fagbevegelsen har mottatt brev.

– Fagbevegelsen er en tradisjonell fiende for nazistene. På de norske nazistenes nettsider finner

vi også konspirasjonsteorier om fagforeningssosialister og jødisk kapital som skal ta over verden, forteller David Sørmark, som er med i det frivillige nettverket Naziwatch. Han sier det er ting som tyder på at norske nazister har blitt mer voldelige i vinter.

Både Sørmark og Lunde fra Antirasistisk Senter understreker at nazistene er en svært liten gruppe og at lite tyder på at medlemstallet øker.

I motsetning til i Sverige har de ikke klart å skape et musikkmiljø som kan tiltrekke større grupper. Vervingen av tenåringer som faller utenfor er heller ikke så aktiv som tidligere.

– De som er med nå, har vært med en stund. Slik sett er miljøet kanskje blitt hardere. Samtidig sliter de med å vinne respekt i det internasjonale miljøet. Dette er et mulig motiv for voldelige aksjoner, under Strømmen.

– I dagens Norge vil nazistene aldri bli noen massebevegelse. De er henvisning til å skaffe seg oppmerksomhet gjennom trusselbrev og voldelige aksjoner, sier Kleiv Fiskvik.

Han er ikke redd for at naziativiteten skal kneble fagbevegelsen.

– Jeg venter heller en kraftig motreaksjon. Kamp mot fremmedfiendtlighet, nazisme og rasisme blir en av hovedparolene i årets 1. mai, sier han.

Kontantstøtta rammar ungar i barnehage

▼ SØKJARTAL

Talet på søkjarar til barnehagane går ned på grunn av kontantstøtta. Dermed blir tilbodet til dei som er att dårlegare. I Oslo er ein av konsekvensane at ungar må skifta barnehage.

Av Magnhild Folkvord

Mette Hoseth, mor til Ine på tre, snart fire år, er opprørt når ho ser at innføring av kontantstøtta fører til eit dårlegare barnehagetilbod i bydelen der ho bur. Av dei ungene som no går i Vestliskogen barnehage, må tjueto skifta til ein annan barnehage det siste året for dei begynner på skolen.

For dårleg informasjon?

– Kontantstøtta er ein viktig årsak til at talet på søkjarar til barnehagane i bydelen går ned, seier Mette Hoseth. Ho meiner det blir gjort for lite for å informera foreldra både om kva barnehagen har å tilby, og kva som kan finnas av tilbod for dei som ikkje får plass i den aller næraste bar-

nehagen. Ho undrest også på om det kan vera foreldre som på grunn av språk- og kulturbakgrunn ikkje får tilgang til den informasjonen dei burde hatt.

Ine har vore i barnehage sia ho var eitt år, til å begynna med to til tre dagar i veka, så tre til fire dagar, og no er ho der stort sett fire dagar i veka. Mette Hoseth er overtydd om at inga dagmammaordning kunne ha erstatta barnehagen. Her er fagfolk, eit pedagogisk tilbod, og ungene får eit sosialt tilbod ingen einskild person kan gi dei.

Vestliskogen er dessutan den einaste naturbarnehagen i bydelen. Tre dagar i veka er ungene ute heile dagen, dei leikar ute, et ute, og dei som skal sova, søv ute. Dette er dermed eit spesielt godt tilbod som blir borte for dei ungene som må flytta til andre barnehagar.

Foreldreskolen

Mette Hoseth har også oppdaga at barnehagen er ein god «opplæringsanstalt» for foreldra.

– Eg har ingen annan plass eg kan gå for å få opplæring i den mest alvorlege jobben eg har påtatt meg nokon gong, det å vera forelder. Her treffer eg fagfolk som kjenner ungen min, som kan forklara meg kva som er «heilt normalt», kva som «går over», og kva eg eventuelt bør gjera noko med, av alt det småbarnsforeldre lurer på og undrar seg over. Hoseth synest også at barnehagen har vore ei langt meir positiv

oppleving enn det stress-og-kavbiletet media ofte teiknar av ungar som blir skyssa i veg til barnehagen grytidleg om morgonen og henta seint på ettermiddagen.

63 plassar i barnehagane i Stovner bydel blir lagde ned, i tillegg til at 22 blir leigde ut til Nitvedal kommune.

I lag med andre foreldre har Mette Hoseth aksjonert og demonstrert, både for å protestera mot bydelsutvalet sitt vedtak om nedlegging av barnehageplassar, og for å marknadsføra barnehagetilbodet overfor andre foreldre. Det førte til nokre fleire søknader, men ikkje nok til å unngå dei planlagde kutta.

– Kva meir kunne gjerast for å få fleire til å søkja barnehageplass?

– Eg meiner kommunen og bydelen har eit ansvar for å gjera alle foreldre kjent med kor godt eit tilbod barnehagen kan vera, og det må leggjast betre til rette. Det held ikkje å berre byggja ned tilbodet når søkjartala går litt tilbake. Meir fleksible opningstider og betre høve til å dela plassar kan ha mykje å seia.

– Og så burde barnehagen sjølvstøtt vore rimelegare. Når i gjennomsnitt 75 prosent av dei som har barn i aktuell alder tar imot kontantstøtte, er det berre 25 prosent att. Kunne ein ikkje like gjerne tenkt seg at pengane vart brukt til å gjera barnehagen billegare, eller betalt ut til alle, slik at dei faktisk kunne velja, spør Mette Hoseth.

– Det er heilt urimeleg at kontantstøtta skal føra til dårlegare tilbod for dei som ønsker barnehageplass, seier Mette Hoseth, her i lag med dottera Ine i Vestliskogen barnehage. Foto: Rebekka Westgaard

Ministeren vil ikkje talfesta full dekking Færre søker barnehage

Den nye regjeringa vil ikkje trekka den barnehagemeldinga som sentrumsregjeringa la fram før jul.

Barne- og familieminister Karita Bekkemellem Orheim forklarer dette med at det ville føra til store forseinkingar om ein skulle trekka denne meldinga for å laga ei ny.

– I den førre barnehagemeldinga i 1988 sette Ap målsetjinga til 90 prosent dekking. Er du samd med sentrumsregjeringa i at 70 prosent er godt nok som definisjon av «full barnehagedekking»?

– Alle som ønskjer det, skal få eit tilbod i sin kommune. Eg synest det blir kunstig å hengja seg opp i ein bestemt prosentsats.

Ein må sjå på dei køane som er der, seier barneministeren.

– Norsk Lærerlag har peikt på at etterspurnaden også er avhengig av kva tilbod som finst?

– Både tilbod og økonomi avgjer kva som blir den reelle etterspurnaden.

I den barnehagemeldinga som sentrumsregjeringa la fram, blir det slått fast at driftskostnadene skal fordelast med 40 prosent på staten, 30 prosent på kommunane og 30 prosent på foreldra.

– Foreldrebetalinga i norske barnehagar er dramatisk mykje høgare enn i dei andre nordiske landa. Kva skal gjerast med det?

– Det er ei klar målsetjing å få ned foreldrebetalinga. Her må Stortinget leggja eit løp. Vi vil utfordra dei andre partia, og det vil vera avgjerande for å få foreldrebetalinga ned på eit akseptabelt nivå.

– Kan det gjerast noko i samband med revidert nasjonalbudsjett for å redusera foreldrebetalinga?

– Det vil eg ikkje kommentera enno, seier Bekkemellem Orheim.

Barnehagekonsulent Kari Rognved i Stovner bydel stadfestar at færre søker barnehageplass etter at kontantstøtta vart innført, i tillegg til at barnetalet i bydelen har gått noko ned. I Stovner bydel er det 61 prosent av foreldra med barn i aktuell alder som tar i mot kontantstøtte, noko høgare enn gjennomsnittet i Oslo.

– Er informasjonen til foreldra om barnehagetilbodet god nok?

– Vi kan nok bli betre, vi burde kanskje gått meir direkte ut via helsestasjonane, seier Rognved.

I Stovner bydel finst om lag 900 barnehageplassar i alt, og det er ulike tilbod, både heildagsplassar, delte plassar og såkalla «minibarnehage» som er berre 3,5 timar per dag og kostar 350 kroner i månaden. Heile det siste året har det vore nokre ledige barnehageplassar.

Opptaket for neste barnehageår er no i gang.

– Vil det vera nok plass til alle som søker?

– Eg håpar vi kan gi tilbod til dei fleste, seier barnehagekonsulenten.

I Bjerke bydel, som ligg litt

lenger sør i Groruddalen, er det stor mangel på barnehageplassar.

Totalt har denne bydelen vel eitt tusen plassar, noko som ifølgje seksjonsleiar for barnehagar Dag Engelberg er altfor lite.

– Halvparten av dei som søker kommunal barnehageplass i år, vil få avslag, opplyser han. Engelberg meiner å sjå klare verknader av kontantstøtta. I 1998 vart det søkt plass for vel eitt hundre toåringar, i år er det berre søkt for 84 toåringar. I denne bydelen veit vi at vi har fleire barn i denne aldersgruppa enn det var for to år sia, seier Engelberg.

I Oslo kan foreldre berre søkja barnehageplass i den bydelen der dei bur, om dei ikkje tilhøyrrer spesielle yrkesgrupper det er mangel på, slik som sjukepleiarar.

– Vi kan heller ikkje gjera oss nytte av ledige plassar i nabobydelar. I så fall måtte vår bydel betala for desse plassane. Det går ikkje, så lenge vi manglar pengar til å driva dei barnehageplassane vi har i eigen bydel, seier Engelberg.

Karita Bekkemellem Orheim (t.v.) vil ikkje hengja seg opp i prosentsatsar. Til venstre tidlegare minister Valgerd Svarstad Haugland. Foto: Terje Bendiksy, Scanpix

AMIR

Oslo en forfatter fattigere

FISKESANG

Å Gud
Mine hender mangler styrke
Til å senkes i vannet
Og bassengets fisk
Lengter mot havet

Mansour Koushan

Den iranske forfatteren Mansour Koushan fikk eksil Norge under dramatiske omstendigheter for litt over et år siden. Fredag førstkomende forlater han Oslo for å bosette seg i Stavanger. Han har blitt adoptert av byen, og har fått et såkalt «friby»-stipend for å skrive der de neste to årene. Med dette vil det kulturelle miljøet i Oslo miste en sjeldent stor ressurs. Og det i selve jubileumsåret sitt! Hvorfor beholder ikke Oslo en slik kapasitet? La oss høre hvilket inntrykk han sitter med etter et år i Norge.

– I begynnelsen av oppholdet ditt i Norge, Mansour Koushan, sa alle massemedia at du kom til å bli i Oslo. Hva har skjedd? Hvorfor drar du nå til Stavanger?

– Jeg vet ikke stort mer enn det dere vet. Det har ikke kommet noe konkret ut av alt pratet om at jeg skulle bli i Oslo.

– Hvordan har det vært å bo i Oslo?

– De første månedene bodde jeg som gjest hos en venn som er representant for den iranske forfatterforeningen i eksil. Deretter fulgte noen måneder på studenthybel, før jeg havnet på hospits i regi av Oslo kommune. På hospisset hadde jeg ikke kokemuligheter. De siste månedene i hovedstaden har jeg bodd i en liten spartansk ettroms hybelleilighet.

– Det må ha vært en tøff periode?

– Hadde jeg ikke turnert som foredragsholder på mangfoldige konferanser og seminarer i Europa, hadde skyggen av denne ustabile hjemløsheten vært minst like stor som dødsbyggen jeg har flyktet fra, sier Koushan.

Liten protestvilje

– Hvordan vil du vurdere kulturens vilkår i Norge?

– Jeg har dessverre ikke fått muligheten til å opprette kontakt med intellektuelle nordmenn. Det har begrenset seg til dem jeg har arbeidet sammen med i Det Norske Menneskerettighetshuset i Oslo, først og fremst Mette Newth. Hun leder arbeidet med oppslagsboken om sensur i verden. Mitt bidrag har vært å skrive om sensur i Iran.

– Du har mye kunnskap om sensur av forskjellig slag. Ser du sensur i Norge?

Amir Mirzai
pegah33@hotmail.com

– Det er litt for tidlig å si noe kategorisk om dette. Men på bakgrunn av det jeg tross alt har sett, mener jeg at viljen til protest og bevegelse mot en utvidelse av horisonten i det norske kulturelle og intellektuelle miljøet er svært liten. På dette området mener jeg å se en skjult sensur i Norge. Den dekker alle lag av samfunnet. Intellektuelle, forfattere og kunstnere i et hvert samfunn, har som hovedoppgave å varsle om sensur. I Norge mangler mange av kulturbærerne innsikt i dette alvorlige problemet. Og de som har denne innsikten, handler ikke.

– Hva er forskjellen mellom sensur i Norge og i Iran?

– De i Norge og verden for øvrig som engasjerer seg mot sensur i Iran, er vekket av den brede protesten blant iranske kulturarbeidere. Dette tyder på at det iranske samfunnet kjenner godt til både skjult og synlig sensur. Paroler som demokrati, frihet, religion eller ideologier for øvrig, har ikke, i motsetning til i Norge, klart å skjule sensuren i samfunnet.

Vil være brobygger

– Likevel drar du til Stavanger. Godtar du ikke med det Norges sensur av deg?

– Sensur har forskjellige epoker. Takket være Norges geografiske plassering i Europa, er grensen for sensur i Norge på et mye høyere nivå enn i Iran. Her til lands finnes ikke den brutale sosiale og ideologiske sensuren. Den skjulte sensuren jeg vil sette søkelyset på, befinner seg på Norges kulturelle arena. Det dreier seg om begrensningene som hindrer et perspektiv mot en mer strålende og verdifull verden. Fordi jeg tenker som en forfatter, vil jeg, uansett hvor jeg måtte befinne meg, alltid strebe etter å oppnå dette perspektivet.

– Tror du at du øker dine muligheter til å bli hørt ved å dra til Stavanger?

– Det er umulig å si. Jeg er gjest i byen fordi den Europeiske organisasjonen av forfatterforeninger har anbefalt meg. Og Stavanger har invitert meg. Min hovedmotivasjon for å flytte til Stavanger, er å få stabilisert livssituasjonen min. Det er helt nødvendig for å fortsette arbeidet mitt. Dersom forutsetningene er til stede, kan jeg kanskje også få laget teater og film. Med cirka tretti års erfaring fra disse områdene, tror jeg at jeg har mye å bidra med. Og er Norge velvillig, kan jeg kanskje være kulturell brobygger mellom iransk og norsk kultur. Hvem vet hvilke frukter det kan bære i fremtiden?

EU med «stars stripes» i blikket

EU skal ta opp konkurransen med USA og bli verdens sterkeste økonomi. Med fleksibilisering og liberalisering skal det skapes nye jobber i et gjennom-integrert indre marked. EU-parlamentariker Herman Schmid mener viktige arbeidsrettigheter står i fare. – En logisk konsekvens av fri flyt vil bli at arbeidsløse pålegges å flytte til andre EU-land, sier han.

Av Line Schou

Askape flere arbeidsplasser er blitt utropt som et viktig mål for EU. Med sosialdemokrater som Schröder, Blair og Jospin i spissen, skal arbeidsløsheten ned og godt under ti prosent-grensen, som den har ligget over på det meste av 1990-tallet.

En felles arbeidsmarkedspolitikk er allerede på plass, i form av retningslinjer som ikke er absolutt bindende for de nasjonale regjeringene. Like fullt følger finansministrene opp og gir karakterer til medlemslandene etter hvor flinke de er til å følge opp. Det diskuteres også om det skal innføres flertallsavgjørelser også på dette området. Men hva slags medisin er det EU har mot arbeidsløsheten?

Herman Schmid

Herman Schmid sitter i EU-parlamentet for det svenske Vänsterpartiet, og er med i komiteen for sosial- og sysselsettingspolitikk. Han frykter tap av viktige arbeidsrettigheter.

– EUs mål om å få ned arbeidsløsheten er for så vidt et sympatisk mål, men spørsmålet er hva slags jobber som skapes, sier Schmid.

Han mener EUs sysselsettingsstrategi vil skape en stor sektor av utrygge og underbetalte «skit-jobber» i servicebransjen, og undergrave rettighetene for arbeidere i alle bransjer.

– Resultatet kan bli et A- og B-arbeidsmarked, slik som i USA, frykter Schmid.

Stormaktene bestemmer

For det er ikke bare «den nye økonomien» som skal gi jobb til fett betalte IT-konsulenter, sysselsettingsstrategien er også rettet mot tjenestektoren. Behovet vil øke enda mer for vaskehjelpere, sørkøtere og burgerstekere. Særlig

hvis de kan sies opp på dagen eller leies inn for en uke av gangen.

Den høyreorienterte fleksibiliserings- og vekststrategien står sammen med mange vakre ord om å bekjempe fattigdom og sosial utestenging. Schmid forklarer dette med motsetningene innad i EU.

– Dokumentene er jo kompromisser mellom ulike grupper. Liberalistene får sine målsettinger om fleksibilitet mot at sosialdemokratene får inn sine formuleringer om sosial trygghet, sier Schmid.

Retningslinjene for sysselsettingspolitikken bestemmes av EUs finansministre i samarbeid med «the social partners», den såkalte sosiale dialogen mellom den europeiske fagorganisasjonen Etuc og den europeiske arbeidsgiverforeningen Unice.

– Etuc er veldig preget av indre motsetninger. Her er både akademikere og LO-liknende organisasjoner fra alle medlemslandene. Politisk er organisasjonen veldig dominert av sosialdemokrater, men også den kristne fagbevegelsen er representert. Det er i tillegg et lite innslag av kommunister. Stormaktene, særlig de store tyske forbundene, har mest makt i Etuc, mener Schmid.

Nord mot sør

Det er likevel de nasjonale motsetningene som er de sterkeste. Hovedmotsetningen går mellom de sør-europeiske forbundene, som vil ha politisk union og arbeidslover på EU-nivå, og de nordiske, som kjemper mot dette med nebb og klør.

– Nordiske land har tradisjoner for at slike forhold blir regulert av kollektive avtaler. Dessuten vil det føre til at EF-domstolen får det siste ordet i forhold til hvilke rettigheter arbeidere har. Streikelovgivning på EU-nivå vil for eksempel føre til at den nordiske arbeidsretten ikke lenger vil være autonom, EF-domstolen

Klassekampens Europa

EUs ledere vil gjøre Europa konkurransedyktig ved å deregulere arbeidsmarkedet og «modernisere» velferdsstatene. Vi undersøker klassekampen bak retorikken: Hva er planene, hvor fins motstanden - hvem vinner og hvem taper i «den nye økonomien»?

Arbeidsand kjet

vil i stedet bestemme, forteller Schmid.

Han mener det er et tankeors at undergravingen av de kollektive avtalene gjør det stadig mer nødvendig og ønskelig å få arbeidsrettigheter lovbestemt, ikke bare avtalebestemt. Spørsmålet er bare om de ulike europeiske fagorganisasjonene vil prioritere å få lovverk på nasjonalt nivå, eller på EU-nivå.

Sjøl om det foreløpig bare er retningslinjer for arbeidspolitikken som blir bestemt på EU-nivå, har EU samtidig slått fast at arbeidspolitikken henger uloselig sammen med finanspolitikken og sosialpolitikken. EU-kommisjonen kaller det for et uloselig triangel. Med felles valuta og sentralbank har finanspolitikken kommet opp på EU-nivå.

Flyttetvang

Retningslinjene for arbeidspolitikken vil sammen med finanspolitikken legge sterke føringer på medlemslandene. Resultatet kan godt bli at arbeidspolitikken i stor grad blir bestemt av EU, mens den formelt ikke er blitt overnasjonal. Men samtidig er det ikke alle land som er like flinke til å følge opp det de lover i Brussel, mener Schmid.

Men det indre marked og dets felles arbeidsmarked forutsetter en samordning på området.

Den logiske konsekvensen av fri flyt av arbeidskraft vil bli at folk kan bli pålagt å ta jobber i andre EU-land, at arbeidsløse rett og slett blir truet til å flytte for ikke å miste trygden, mener Schmid.

Han sammenlikner med hvordan svensker fra Norrland blir tvunget til å flytte til Stockholm for å ta jobb i dag. Og konsekvensene av en slik ordning kan bli fryktelige.

Ingen nasjonale ledere har ennå turt å si rett ut at dette må innføres, men jeg er ikke i tvil om at det ligger i kortene. Hvordan skal man ellers få gjennomført fri flyt av arbeidskraft, spør Schmid.

Han frykter sosial isolasjon og store språkproblemer for de som må flytte, og splitting av familier. Den voksende høyreekstremismen i mange EU-land tilsier heller ikke at utfendinger vil bli ønsket velkommen.

Sysselsettingspolitikken som ble bestemt på EU-møtet i Lisboa besto av to hovedpunkter: For det første en satsing på «den nye

Folk står i kø utenfor arbeidskontoret i Wedding i Berlin. EU håper nå at økt fleksibilitet i arbeidslivet skal senke terskelen mot å ansette folk. Men det kan også bety dårligere oppsigelsesvern, flere korttidskontrakter, mer arbeidsleie og mer uregelmessig arbeidstid. Foto: AP/Scanspix

økonomien», e-økonomien som Tony Blair kaller den. Her skal det settes inn forskning og tilrettelegges for vekst. For det andre kamp for full sysselsetting, mot fattigdom, forteller Schmid.

På tross av disse tilsynelatende progressive målene, var det store demonstrasjoner utenfor toppmøtet, arrangert av den portugisiske fagbevegelsen. Ifølge Schmid demonstrerte 50.000 mennesker, og de fleste av dem hadde gått ulovlig fra arbeid og mistet én dags lønn.

Vil privatisere

EU oppskrift på nye arbeidsplasser kan sammenfattes i to nøkkelord: vekst og fleksibilisering. Målet for sysselsettingspolitikken og finanspolitikken er sammenfallende, de nye jobbene skal komme med vekst av privat sektor. Og denne veksten skal sikres gjennom å virkeliggjøre visjonen om et fullstendig fritt indre marked, der kapitalen kan fosse fritt over nasjonale grenser. EU skal bli konkurransedyktig ved å senke skattenivået, lette på ufleksible arbeidslover og redusere offentlige utgifter.

Ifølge EUs finansielle retningslinjer er det et mål at blant annet post, telekommunikasjon og strømforsyning privatiseres. Reglene for offentlige anbud skal endres slik at nasjo-

nale selskaper ikke skal få fordel.

Entreprenørskap skal oppmuntres med lavere bedriftsskatt og enklere regler. Økt fleksibilitet i arbeidslivet skal angivelig senke terskelen mot å ansette folk. Fleksibilitet kan for arbeidere bety blant annet dårligere oppsigelsesvern, flere korttidskontrakter, mer arbeidsleie og mer uregelmessig arbeidstid.

Må bli som USA

Kommisær for det indre marked, Fritz Bolkestein, legger ikke skjul på at det er USA som er idealet når han skisserer de endringene EU trenger.

Vår vekstrate er betydelig lavere enn den amerikanske, og vi har uakseptabelt høy arbeidsløshet. Vi henger etter USA i å ta i bruk ny teknologi, som for eksempel internett. I den nye kunnskapsøkonomien vil veksten komme ved hjelp av denne teknologien. Den europeiske økonomien må bli mye mer dynamisk. Våre markeder er fremdeles for fragmenterte, vi har 33 børser i Europa, mens USA har to, sa Bolkestein i en tale til en gruppe næringslivsfolk i Noordwijk 27. mars.

Den økonomiske veksten i EU har de siste ti årene ligget på omtrent to prosent, mens den i USA har vært på tre

og halv prosent. USA har også hatt halvparten av EUs arbeidsløshet, rundt fem prosent. Bolkestein går videre med å trekke fram eksempler på det han mener er håpløsheter i den europeiske økonomien, som snarest må rettes opp.

Offentlige innkjøp står for en stor del av økonomien, tolv prosent av BNP i EU. Likevel er andelen av offentlige innkjøp som går på tvers av nasjonale grenser fremdeles svært lav. Markedene for offentlige innkjøp har med andre ord forblitt nasjo-

nale, på tross av det indre marked. Det betyr at den europeiske skattebetaleren betaler mer enn han trenger for offentlige tjenester. Vi må bryte ned alle de gammeltdage og proteksjonistiske stengslene som omgir offentlige innkjøp, sa Bolkestein.

EU skal hevde seg i den nye kunnskapsbaserte økonomien ved å fortsette å fjerne barrierer i det indre marked og gjøre det mest mulig reellt. Et «dynamisk» og frittflytende kapitalmarked skal sikre at de nye IT-bedriftene får de investeringene de trenger.

EU – nå med sjel

Den nye vektleggingen av sosial- og arbeidspolitikken kan bli brukt til å framstille EU som et progressivt prosjekt. Å få ned arbeidsløsheten er jo definert som et mål. EU-parlamentariker Herman Schmid fra det svenske Vänsterpartiet forteller at mange sosialdemokratiske politikere allerede bruker dette poenget.

Det fins også progressive elementer i EUs arbeidspolitikken, for eksempel vektleggingen av like muligheter i arbeidslivet for kvinner. Det kan bety en bedring i de landene som ligger lengst etter på dette området. Men den sosialdemokratiske gruppa i EU-parlamentet høres ofte ut som om det skal skapes en slags velferdsstat på EU-nivå, og det tror jeg ikke

for jeg ser det, sier Schmid. Det sies mange vakre ord om den siviliserte europeiske kulturarven og den europeiske sosiale modellen. EU blir også forsøkt framstilt som et sivilisasjonens bolvær mot fascismen. Dette var tydelig etter at EU hadde vedtatt sanksjoner mot Østerrike og den nye Haider-regjeringa.

Nå har EU fått en sjel, uttalte Pierre Schory, leder for de svenske sosialdemokratene i EU-parlamentet.

Demokrati, menneskeretter og likestilling gir ingredienser til en ideologisk overbygning, som gjør EU til sosialdemokratenes union. Kamp mot arbeidsløshet og EU som pådriver for velferd passer perfekt inn i dette bildet.

Fritz Bolkestein

● UTENRIKS

Ikke noe dansk veto

Danmark kommer ikke til å nedlegge veto mot en ny EU-traktat hvor det blir skrevet inn grunnleggende rettigheter på det politiske og økonomiske området, opplyste justisminister Frank Jensen overfor Folketinget i forrige uke. Den såkalte Nice-traktaten som etter planene som vedtas på EU-toppmøtet i Nice i desember etter regjeringskonferansen som nå pågår, får dermed karakter av å være en EU-forfatning.

Det ligger utenfor forbeholdene som Danmark fikk på et EU-toppmøte i Edinburgh etter at danskene sa til Maastricht-avtalen i 1992. Den danske regjeringa ser derfor helst at spørsmålene om sosialpolitikk og arbeidsmarked blir skrevet ned i et politisk dokument som blir lagt ved siden av Nice-traktaten for å unngå en folkeavstemning om hele traktene i Danmark.

PMJ

Fallet fortsetter på Wall Street

De viktigste indeksene på New York-børsen pekte videre nedover da handelen med verdipapirer åpnet igjen onsdag.

Industriindeksen Dow Jones gikk ned 0,7 prosent (76,6 poeng) til 11.088 poeng. Teknologiindeksen Nasdaq fortsatte fallet med 3,3 prosent (134,8 poeng) og dukker rasket under 4.000-merket. De første minuttene av handelen sto indeksen i 4.014.

I mars brakte den opphetede handelen med teknologisjer Nasdaq over 5.000-merket.

NTB

Sharif risikerer dødsstraff

Pakistans avsatte statsminister Nawaz Sharif risikerer dødsstraff, når antiterroretdomstolen i Karachi feller sin dom torsdag.

Nawaz Sharif

Sikkerhetstiltakene er kraftig skjerpet i millionbyen før dommen. Væpnet politi og soldater er utplassert både rundt fengselet der Sharif sitter, og rundt rettsbygningen. Sharifs parti, Pakistans muslimske liga, har varslet «naturlige, spontane reaksjoner» dersom han blir dømt, og takkebønner dersom han blir frikjent.

En bombeeksplosjon i en rettsbygning i Hyderabad onsdag morgen bidro til å øke spenningen i forkant av dommen. Sju mennesker ble såret i eksplosjonen.

NTB

Rekordtynt ozonlag over Arktis

Ozonlaget over Nordpolen er kraftig redusert i år, viser et omfattende forskningsprosjekt. Ozonødeleggelsen øker faren for hudkreft, og påske-turister risikerer rask solbrenthet.

– Dette er alvorlig, og verre enn vi trodde, sier forskningssjef Geir Ole Braathen ved NILU, Norsk institutt for luftforskning. Han er selv koordinator for to av de seks prosjektene i forskningsprogrammet.

Europeiske og amerikanske forskere har i vinter gjennomført en rekke eksperimenter fra Kiruna og forskjellige steder i Arktis for å få mer kunnskap om ozonlaget i nordområdene. Resultatene viser over 60 prosent lokal svekkelse av ozonlaget 20 kilometer over bakken.

NTB

Iran setter fri 2.000 krigsfanger

Iran skal sette fri 2.000 irakiske soldater som har vært fengslet siden krigen mellom de to nabolandene fra 1980 til 1988.

Det opplyste regjeringavisen Iran onsdag. Iranske myndigheter har bestemt seg for å løslate krigsfangene etter forhandlinger med Den internasjonale Røde Kors-komiteen. Fangene vil bli overlevert til irakiske myndigheter ved grensa neste uke.

Utspillet fra Iran kom bare to dager etter at Iraks president Saddam Hussein anklaget Iran for å torturere og drepe krigsfanger. Irak mener at 13.000 irakiske soldater fortsatt sitter fengslet i Iran, mens iranske myndigheter på den andre siden sier at 2.806 iranske soldater holdes i irakiske fengsler.

NTB

Avlytting skal opp i Stortinget

● ECHELON

Neste uke må justisminister Hanne Harlem til Stortinget for å forklare hva norske myndigheter vet om Echelon. Over 200 EU-parlamentariker krever en undersøkelseskomisjon om Echelon-systemet.

Av Line Schou

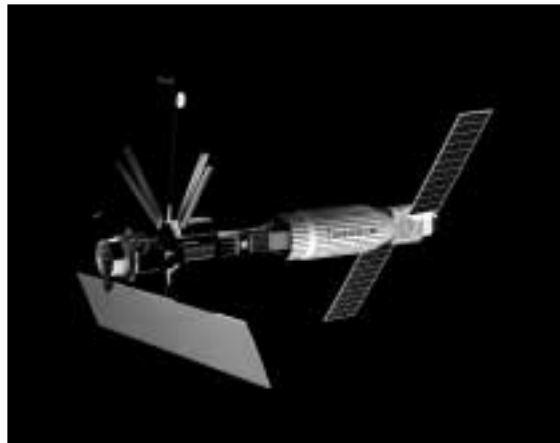
Spørretimen neste uke må justisminister Hanne Harlem svare på hva den norske regjeringa vet om det globale overvåkingssystemet Echelon. SVs Hallgeir Langeland vil også vite om det er aktuelt å be om en forklaring fra USA. Langeland viser til uttalelsene fra tidligere CIA-sjef James Woolsey, som i Wall Street Journal gikk ut og forsvarte overvåking av Europa. Woolseys begrunnelse er at europeiske selskaper var korrupte.

– Nå må justisministeren legge kortene på bordet, så vi får klarhet i hva norske myndigheter vet. Deretter må vi sammen med andre involverte land slå i bordet overfor USA, mener Langeland.

Han mener Norge bør kreve å bli informert om hva som skjer, og om Echelon er blitt brukt til å skade Norge.

– I spørsmålet om hvem som skulle bygge de nye fregattene for det norske forsvaret kan jo Echelon ha vært et nyttig redskap for USA. Det samme gjelder Norges valg mellom amerikanske Lockheed-jagerfly og de europeiske produserte Eurofighter, sier Langeland.

Han synes også det er et tankespor at USA går i spissen for omfattende frihandel gjennom WTO, mens landet samtidig har et hem-

På den danske øya Amager er det blitt oppdaget en lyttestasjon som har kapasitet til å hente ned signaler fra satellitter. Foto: AP/Scanpix

melig middel som gir det fordeler i handelskonkurransen.

Nektet

I går var spørsmålet oppe i det danske Folketinget. Enhedslistens Keld Albrechtsen vil at Danmark skal sette ned en egen undersøkelseskomisjon om Echelon, men fikk ikke tilslutning fra justisminister Frank Jensen. Derimot holdt den danske justisministeren dora på gløtt for å støtte en undersøkelseskomisjon i EU-regi. Spørsmålet skal diskuteres på EU's justisministermøte i mai.

– Danske myndigheter vet ikke noe mer om Echelon enn det vi kan lese i avisene, sa justisministeren i Folketinget.

Han avviste påstanden fra Enhedslisten om at det fins noen etterretningsavtale mellom Danmark, Storbritannia og USA, og nektet for at Danmark på noen måte er delaktig i Echelon.

Samarbeid med USA?

Keld Albrechtsen er ikke fornøyd med svaret, men er tross alt glad for at regjeringa kanskje vil gå inn for en undersøkelseskomisjon på EU-nivå.

– Vi vil arbeide videre for å få en undersøkelseskomisjon i Dan-

mark. Jeg er sikker på regjeringa vet mer enn det justisministeren sier. I fjor ble det avslørt et lyttestasjon på øya Amager, som hadde kapasitet til å ta ned signaler fra satellitter. Jeg er sikker på at Forsvarets etterretningstjeneste samarbeider med USA, sier Albrechtsen til Klassekampen.

Etter at lyttestasjonen på Amager ble avslørt, innrømmet forsvarsminister Hans Hækkerup i Folketinget at Danmark hadde et samarbeid med «et stort demokrati» i forhold til lyttestasjonen. Albrechtsen kan vanskelig tenke seg at det er snakk om noe annet land enn USA.

Dansk næringsliv har nå også engasjert mot trusselen fra Echelon. Avisen Politiken meldte i går at den danske regjeringa likevel vil tillate fri bruk av sterk kryptering. Etter press fra dansk næringsliv snudde regjeringa i spørsmålet. Bruk av sterk kryptering, som vil si å kode meldinger, har også vært EU-kommisjonens foreløpige løsning på problemet. I EU-parlamentet har over 200 av de 626 representantene skrevet under på kravet om en undersøkelseskomisjon på EU-nivå. Spørsmålet skal diskuteres på justisministermøtet i mai.

Lav valgdeltagelse

Av Aina Gerner-Mathisen

Pia Amdt

Bare 16 prosent av 15.480 stemmeberettigede flyktninger og innvandrere stemte tirsdag da Århus kommune arrangerte valg på sitt nyopprettede Integrasjonsråd.

– Selvfølgelig hadde vi håpet på større valgdeltagelse, sier Pia Amdt, sekretær for Integrasjonsrådet.

Integrasjonsrådet skal egentlig bestå av 15 flyktning- og innvandrerepresentanter, samt fire representanter oppnevnt av DA, LO, og kommunen. Men rådet vil bare ha 13 innvandrerepresentanter fordi plassene forbeholdt representanter fra Vietnam og Polen forblir ubesatt da polakker og viet-

namesere ikke stilte med kandidater.

– En så lav valgdeltagelse viser bare at innvandrere ikke er interesserte i å delta fra sidelinjen i dansk politikk, sier Sohail Ibrahim, palestinsk flyktning, og grunnlegger og leder av IDFA, Dansk Antidiskrimineringsforening.

– Flyktninger og innvandrere vil delta i dansk politikk på lik linje med andre dansker, fortsetter Ibrahim.

2615 flyktninger og innvandrere stemte tirsdag på 13 kandidater. Ved siste Byrådsvalg stemte over 2700 innvandrere to kandidater med innvandrerbakgrunn inn i Byrådet.

Strid om stjalne aboriginerbarn

Av Peter M. Johansen

At minst et av ti barn fra den australske urbefolkningen, aboriginerne, ble tatt fra sine foreldre, er ikke nok til å snakke om «en bortrovet generasjon», mener John Herron. Dermed utløste han rasende reaksjoner som kan bølge helt fram til OL i Sydney. Herron er nemlig urbefolkningsminister i den konservative koalisjonsregjeringa til John Winston Howard.

Det er vanlig å omtale den om-

fattende statlige barnevernspolitikken på 40- og 50-tallet som «the stolen generation», den bortrovede generasjonen. Aboriginerbarn ble tatt fra sine foreldre for å tvangsassimileres i det hvite australske samfunnet. Men det er slett ikke Herron enig i, og det står han fast på midt i proteststormen.

– Noen ganger gjør sannheten vondt. Vi kommer ikke til å be om unnskyldning for handlinger og hendelser som skjedde i en tidligere periode og som den gangen ble ansett som lovlige, fortalte

Herron nasjonalforsamlinga i Canberra tirsdag som behandlet et dokument hvor han avviser «stolen generation»-henvisninga.

Trenerer tiltak

Det blir reist spørsmål ved de tallene som Herron opererer med, hvert tiende barn. Det er et minstetall; anslagene varierer helt opp i hvert tredje barn.

Herron har helt rett i at tiltakene ble ansett som lovlige på 40- og 50-tallet. Det som opprører dagens aboriginerledere er at han

trekker opp en semantisk strid om det mørkeste kapittelet i australsk historie på en tid hvor regjeringa Howard har fått et langt rulleblad for å trenere stadfestinga av aboriginernes rettigheter, et arbeid som ble dratt i gang av den sosialdemokratiske statsministeren Paul Keating på begynnelsen av 90-tallet.

Myndighetene forsøkte i den lengste å holde barneverovene skjult. Først gjennom en rapport i 1997 ble omfanget av «den bortrovede generasjonen» brettet ut,

omtrent på samme tid som den rettslige og politiske kampen tilspisseg seg over aboriginerne landrettigheter, som berører vitale jordbruks- og gruveinteresser.

Aboriginerne i Australia og maoriene i New Zealand har ved flere anledninger benyttet statsbesøk og internasjonale begivenheter til å aksjonere for sin sak. Sentrale aboriginerlederen har varslet at OL i Sydney i september kan bli en slik anledning dersom ikke Herron snur eller Howard griper inn.

Økonomisk etterskjelv

● TYRKIA

Midt i den politiske striden om å tillate presidenten å sitte en ny periode, kommer de økonomiske tallene for Tyrkia med et smell: I fjor ramlet BNP med hele 6,4 prosent.

Av Peter M. Johansen

Et trehodet troll hjemsøker Tyrkia: Landet er igjen preget av intense politiske motsetninger om hvorvidt president Süleyman Demirel (75) skal få lov til en periode til. Statsminister Bülent Ecevit har truet med å oppløse nasjonalforsamlingen dersom han for andre gang taper gårdsdagens avstemning, som ikke var klar da Klassekampen gikk i trykken. Tyrkiske soldater og fly er igjen på jakt etter kurdiske geriljasoldater i Nord-Irak og bekrefter dermed at konflikten fortsatt vil ri landet i lang tid framover. Og så kommer fjorårsregnskapet på bordet: Regnskapet får det til å riste i økonomien, som etterdønninger etter fjorårets to store jordskjelv.

BNP sank med hele 6,4 prosent i fjor. Regjeringa har vært raskt ute med å vise til nettopp jordskjelvene og den russiske finanskrisa for å forklare raset. Finansminister Sumer Oral, som nå i fire måneder har styrt etter det økonomiske direktivene til Det internasjonale pengefondet (IMF), spår optimistisk en vekst på 5,5 prosent for året, nok til å ta igjen det tapte fra jordskjelvsåret.

Krever reform

Men næringslivet og fagbevegelsen slår seg ikke til talls med slike forklaringer på det største økonomiske tilbakeslaget i landet på 55 år. Striden rundt president Demirel kommer derfor på et fryktelig dårlig tidspunkt og bør løses umiddelbart, mener lederen for handelskammeret i hovedstaden Ankara, Sinan Aygun, ifølge *Turkish Daily News* (TDN).

Han peker på at den produktive sektoren hadde et ras på 6,8 prosent i fjor, mens finanssektoren derimot kan skilte med en

En av de overlevende fra jordskjelvet i Tyrkia i høst. Økonomiske problemer kommer nå i tillegg til, og delvis på grunn av, ettervirkningene fra jordskjelvet.

Foto: AP/Scanpix

vekst på 5,3 prosent. Han krever en reform som skal få bankene til å låne penger til industrien, til «den reelle økonomien», slik bankene tradisjonelle og avgjørende rolle er, ifølge Aygun.

Heller ikke industriforbundets leder i Ankara, Zafer Caglayan, kjøper Orals forklaring. Han peker på det samme misforholdet mellom den spekulative finanssektoren og mangelen på produktive investeringer og slår fast at Tyrkia i dag har blitt et fattigere land, ifølge TDN.

Magert

I fjor tapte hver tyrker 377 dollar, rundt 3.200 kroner, i BNP per innbygger. Den fordelte BNP-inntekten falt fra 3.255 til 2.878 dollar. Tyrkia er derfor ikke på vei opp i den økonomiske første-divisjonen, men rykker ned i tre-

dje, mener Caglayan. Han spiller en skarp pasning over til politikerne som han beskylder for å forkludre det hele med sine interne politiske strider.

– La oss være realistiske. Ved denne alder kan Demirel dø i morgen, så det å insistere på at han skal fortsette som president, er ikke direkte logisk, mener Zeynep Türkeri, leder for forskningsavdelinga ved *Türk Ekonomi Bank*. Det er et stikk til den 74-årige statsministeren som har kjørt spørsmålet om at Demirel skal fortsette hardt. I økonomiske kretser mener en at Ecevit i stedet burde konsentrere seg om målet om å få inflasjonen på 67 prosent ned under ti i løpet av 2003.

Lønnsøkingene har de siste åra vært magre angivelig for å slå ned inflasjonen. Men det har ikke ført til økonomisk vekst eller la-

vere arbeidsløshet. Selv ikke inflasjonen har falt, konstaterer lederen for landsorganisasjonen *Türk-*

Is, Bayram Meral. Det kan derfor bli aktuelt med nye aksjoner mot regjeringas IMF-politikk.

Looking for

current views from noted left thinkers?

Look no further!
Get ZNet
commentaries
- from

- Chomsky
- Zinn
- Ehrenreich
- Bernard

Join the Z Sustainer Program

www.zmag.org

and many
more - in
your e-mail
every day!

Portugals statsminister Antonio Guterres, hans algeriske kollega Abdelaziz Bouteflika (t.v) og presidenten i EU-kommisjonen Romano Prodi under toppmøtet mellom EU og afrikanske stater. Foto: AP/Scanpix

Stadig mindre bistand til Afrikas fatt

Om tre måneder skal FNs sosiale toppmøte i København i 1995 opp til doms. De foreløpige vurderingene ser slett ikke pene ut og vil sprekket boblene i de mange champagnetalene som ble servert den gangen.

På flere områder som betyr liv eller død for folk i utviklingslandene, har utviklinga gått i gal retning – og det raskere enn i 80-åra og første halvdel av 90-tallet. Samtlige vestlige land har redusert sin bistand betydelig, og de aller fattigste landa har fått sin andel redusert. Bistanden er i dag sju milliarder dollar, vel 60 milliarder kroner, lavere enn i 1995, ifølge *Human Development Report* (1999) fra FNs utviklingsprogram (UNDP).

På København-konferansen lå bare

fire land over den anbefalte FN-målet om å sette av 0,7 prosent av BNP til bistand, men også Norge, Danmark, Sverige og Nederland har kappet i budsjettene de siste fem åra. Målsettinga fra det sosiale toppmøtet om å øke bistanden med 0,15-0,20 prosent av BNP til de minst utviklede landene (MUL-landene) er ikke oppfylt. Det har i stedet gått den andre veien, og siden 1995 har det blitt flere MUL-land, 48 i alt, hvorav 33 i Afrika.

Afrika har dessuten blitt ytterligere akterutseilt innen verdenshandel og investeringer av den såkalte globaliseringa. Afrikas andel av verdens samlede produksjon utgjør i dag ikke mer enn én prosent, mot seks prosent på begynnelsen av 80-tallet. Verdensde-

To måneder for Afrikas Horn

Så kommer de uhyggelige bildene igjen fra sulten i Etiopia. De vandrende skjelettene. Alarmen har gått for 16 millioner mennesker på Afrikas Horn og i Øst- og Sentral-Afrika. Det henger på to måneder med å få inn en million tonn mat.

Av Peter M. Johansen

Forvarslene har kommet titt og oftere. Men seindrektheten har vært drepende. Timeglasset er nå nede i to måneder. I mellomtida har antallet sultrammede steget til 16 millioner.

To måneder er alt det internasjonale samfunnet har for å få inn 940.000

tonn i matvarehjelp, ifølge Carolyn McAskie i FNs matvareprogram (WFP). 12,4 millioner er rammet i Etiopia og Eritrea, Djibouti, Somalia, Somaliland og den nordlige delen av Kenya, Sudan og Uganda. Ytterligere fire millioner er i fare i Tanzania og den ennå borgerkrigsrammede landene Rwanda og Burundi.

Nylig ble nærmere en million mennesker hjemløse under flomkatastrofen i Mosambik og over 200.000 i Zimbabwe. I Kongo er flere hundre tusen, kanskje opp mot en million, fortsatt internt fordrevne mens den regionaliserte borgerkrigen ulmer videre. Mange av disse landene har knapt hentet seg fra de alvorlige tørkeårene for to-tre år siden, og i flere land er befolkningen sosial og fysisk svekket av den omfattende hiv-epidemien. 280 av Afrikas vel 600 millioner lever i absolutt fattigdom.

Ille ute

Etiopia ser ut til å være verst stilt. I flere områder i Etiopia ble det knapt delt ut mat i mars. Bildene strømmer nå ut

av de vandrende skjelettene som bringer de tankene tilbake til sultkatastrofen i 1984-85. Situasjonen er alarmerende, men det fins positive forskjeller i forhold til 1984-85. Etiopiske myndigheter har denne gangen ikke forsøkt å skjule forholdet, slik keiser Haile Selassie gjorde det i 1974 og slik militærdiktator Mengistu Hailemariam gjorde i 1984-85. I slutten av mars var statsminister Meles Zenawi på nytt ut med en inntrengende appell om hjelp.

– Nær åtte millioner etiopiere er truet av sult, og i noen områder, særlig i den sørøstre delen av landet, er det blitt rapportert om dødsfall på grunn av sult, sa Zenawi i et intervju på BBC radio.

Hjelpen må komme snart dersom det ikke skal bli en gjentakelse av tragedien fra 1984-85, ifølge statsministeren som selv opplevde den forrige katastrofen, som kostet opp mot 800.000 liv.

Siden Mengistu ble styrtet og *Det etiopiske folkets revolusjonære demokratiske front* (EPRDF) kom til makta i 1991 har myndighetene i flere provinser og regioner rustet opp sin matvare-

sikkerhet som gjør landet som helhet mer motstandsdyktig mot den stadig tilbakevendende tørken. Infrastrukturen er bygd ut slik at mat kan flyttes fra overskuddsområder.

Men Etiopia er fortsatt rammet av flere av de samme problemene som i 1984-85, og avlingene har slått feil tre år på rad. Landet har anslagsvis to millioner tonn korn for lite til sine 60 millioner innbyggere, ifølge WFP og FNs matvareorganisasjon (FAO). Det siste skyldes tørkens sykkel på Afrikas Horn; det andre skyldes grensekrigen med Eritrea, som for øyeblikket ligger stasjonær i skyttergravene, og de mange mindre konfliktene innad i Etiopia.

Lokale konflikter

Sørøst er et område som EPRDF aldri har hatt skikkelig kontroll over; det er urolige områder hvor det opererer islamske grupper blant folkegruppene *oromo* og *somali*. Borgerkrigen i Somalia krysser grensa til Etiopia, og Somaliland hvor borgerkrigen har stilt av, lider av ikke å være anerkjent av noen andre stater og dermed ofte faller utenfor det internasjonale apparatet.

De lokale konflikten har til tider hindret distribusjonene av nødhjelp eller stukket kjepper i hjulene på transporten. Etiopia har nektet internasjonale organisasjoner å bruke havnebyen Assab i Eritrea til å skipe inn nødhjelp til Etiopia; Addis Abeba vil heller ha den inn via Djibouti lenger ut i Rødehavet, men hvor veien inn til Etiopia er dårligere.

På grunn av krigen med Eritrea er at hundretusener er tatt vekk fra produktiv arbeid, selv om den statlige kommisjonen for forebygginga av katastrofer (DPCC) avviser at krigen har hatt innvirkninger på jordbruket. Tvangsrekrutteringa til fronten har dessuten fått mange til å flykte, mens andre har vernet seg for i det minste å få mat. 400.000 er drevet på flukt.

Fattigdom, helse og utdanning

FNs generalsekretær, ghaneseren Kofi Annan, la mandag fram FNs visjoner om utvikling i verden fram mot 2015. Annan tok til orde for militære intervensjoner der hvor det pågår folke mord eller massedrap, men la størst vekt i sin redegjøring på det klassiske emnene for FN: fattigdom, helse og utdanning.

Rapporten skal opp til behandling i FNs hovedforsamling i september og er å regne som en FN-guide til utvikling i en skeiv verden, digital på den ene sida og drepende på den andre.

Det er flere datamaskiner i USA enn i resten av verden tilsammen, og det er flere telefoner i Tokyo enn i hele Afrika, konstaterte Annan idet han intro-

duerte FNs Internasjonale teknologitjeneste (UNITes), et høyteknologisk «fredskorps» som skal bistå til å bygge den digitale bro mellom den fattige og den rike verden, og et internettnettverk for medisinsk informasjon til 10.000 sjukehus og klinikker i utviklingslandene.

Her er FN-guidens målsettinger:

- **Fattigdom:** Halvering av andelen fattige, folk som lever på under en dollar dagen, innen 2015. I dag utgjør denne gruppa 22 prosent.
- **Vann:** Halvering av andelen som ikke har tilgang til rent drikkevann innen 2015. I dag: 20 prosent.
- **Utdanning:** Redusere gapet i grunnskolen innen 2005 og sikre alle full grunnskole innen 2015.

• **Hiv/aids:** Stanse og begynne å reversere spredninga av hiv/aids gjennom prevensjon, nasjonale handlingsplaner og reduksjon i infeksjonsraten for personer mellom 15-24 år med 25 prosent innen ti år.

• **Slum:** Få byene til å opprette handlingsplaner for slummen, hvor det i dag bor 100 millioner, innen 2020.

• **Ungdomssysselsetting:** Utvikle strategier for å redusere arbeidsløsheten blant ungdom.

• **Digitalbroa:** Fjerne restriksjoner og priser for å øke tilgangen til internet.

• **Privat sektor:** Utvikle partnerskap med private selskaper for å bekjempe fattigdommen.

s fattige

lens andel av EU-markedet har sunket fra 6,7 til 3,0 prosent på 25 år.

Det internasjonale pengefondet (IMF) har drevet gjennom harde direktiver om nedskjæringer i de offentlige budsjettene. Det gjør at utviklingslandene ikke har midler til å nå de målsettingene som København-møtet satte for satsing på – og vestlig finansiering av – helse og utdanning.

Innrullinga på grunnskolene i Afrika sør for Sahara har sunket hvert eneste år i 20 år, ifølge FNs befolkningsfond Unicef. Bare fem av 27 utviklingsland som ble undersøkt av Unicef i fjor, har oppfylt København-målet med å sette av 20 prosent av BNP til sosiale formål: Belize i

Mellom-Amerika, Burkina Faso, Namibia, Niger og Uganda i Afrika. I kontrast har industrilandene samlet økt sitt BNP med 30 prosent det siste tiåret, et prosenttall som tilsvarer nedgangen i bistanden, rundt 30 prosent.

Levealderen synker

Antallet mennesker som lever i absolutt fattigdom er uforandret siden 1995, vel 1,3 milliarder mennesker, hvorav 550 millioner kronisk sultne.

Vel 1,5 milliarder har fremdeles ikke tilgang til reint drikkevann. 150 millioner er arbeidsløse; 750 millioner undersysselstatte – men her kommer trolig store mørketall

inn, slik det også gjør med hensyn til fattige.

I flere afrikanske land og flere tidligere sovjetrepublikker er den forventede levealderen på vei ned, med utsikter til at folketallet innen en tiårsperiode reelt vil synke, slik det allerede gjør i Russland i dag.

I 62 land i 3. verden er mer enn 40 prosent av befolkningen under 15 år. Men allerede i dag kan halvparten av de som blir født i Zimbabwe i dag ikke gjøre regning med å bli 30 år. Menneskehetens forventede levealder har steget fra 46 til 66 år siden 1950, ifølge Unicef, og tilveksten har sunket fra 86 millioner i året på begynnelsen av 90-tallet til 78 millioner i året.

Afrikas europeiske byrde

Dersom de afrikanske landene hadde gjort seg forhåpninger om løfter fra de 15 EU-landene om gjeldslette på det EU-afrikanske toppmøtet i Kairo denne uka, vender de skuffet tilbake. Mistillit blant de afrikanske landene er den rådende stemning etter toppmøtet.

– Å gå videre med full gjeldslette ville ligge langt utenfor våre ressurser, sa Benita Ferrero-Waldner, utenriksminister i den omstridte østerriske regjeringa, allerede før åpninga av toppmøtet. Det var hans svar på appellen til verten, Egypts utenriksminister Amr Mussa, om å «fri Afrika fra gjeldsbyrden». Lesotho, som var talsland for de afrikanske utenriksministrene, fulgte opp med å be om «full avskrivning» av gjeld som et djervt skritt til å bryte Afrikas lenker til sine tidligere kolonimakter. I det minste en gjeldsreduksjon eller en omorganisering av gjelda, krevde andre land under Kairo-møtet.

Økt gjeld

Men ifølge den britiske EU-kommisæreren for internasjonale saker, Chris Patten skulle ikke toppmøtet forholde seg til saker som ligger under Verdensbanken, Det internasjonale pengefondet (IMF) eller London- og Paris-klubben av kreditorer. Det er nettopp i disse styrerommene hvor EU-landa kjører sin restriktive gjeldspolitik. EU la likevel fram en handlingsplan om gjeldslette på en milliard euro, drøye åtte milliarder kroner.

– Jeg tror at afrikanerne ikke kan be oss europeere om alt, sa Ferrero-Waldner, ifølge *The Guardian*.

Afrikas gjeld har vokst fra 110 milliarder dollar i 1980 til 350 milliarder i dag, vel 2975 milliarder kroner – den høye dollarkursen gjør både gjeldsavgiftene og importen smertelig dyre. Toppmøtet klarte ikke å fastsette hvor stor andel av gjelda ligger hos private europeiske finansinstitusjoner. Gjelda tynger ikke bare de såkalte HIPC-landa, høyt forgjelda fattigland.

I oljerike Nigeria har gjelda økt fra fem milliarder dollar i 1985 til dagens 29 milliarder dollar, vel 545 milliarder kroner, hvorav en god slump har forsvunnet i korrupsjon og økonomiske misligheter. Mesteparten er likevel et resultat av «gjeld med renters rente», økte gjeldsbyrder ved å betjene tidligere gjeld, som gjør at samtlige afrikanske land har betalt tilbake den opprinnelige gjelda fra begynnelsen av 80-tallet, innledningen på «de to tapte tiåra» (1982-99).

Gjeld og korstog

EU er dessuten oppsatt på å knytte gjeldslette til de samme vilkårene for markedsliberaliseringene som IMF setter. Det blir lagt til kravet om demokratiske reformer og menneskerettigheter. De afrikanske landene har bedt om oppfølgingsmøter for å holde gjeldsspørsmålet varmt. Gjeld og dramatisk fall i bistanden ble stående mot brutale borgerkriger, folkemord, invasjon og brudd på menneskerettigheter, mens Egypts president Hosni Mubarak hadde sin fulle hyre med å få Libyas stats-sjef Muammar Gaddafi fra nok engang å be de europeiske landene om en offisiell unnskyldning for korstogene.

Mistilliten fortsatte å dele møtet, konstaterte den sørafrikanske avisa *Mail & Guardian*. Det kan skyldes at vidt forskjellige aviser som danske Information og den britiske næringslivsavisen kjører identiske overskrifter fra «dårekisten» i Kairo om EUs eller Europas afrikanske byrde – som et ekko av Rudyard Kiplings postulat om «den hvite manns byrde» og Berlin-konferansen i 1884-85 som parterte Afrika mellom europeiske kolonimaktene.

En mor og hennes underernært barn på en matstasjon i den etiopiske byen Gode. Mange barn har allerede omkommet av underernæring. Foto: AP/Scanpix

◆ KULTUR

Skuespiller Arne Aas er død

Skuespiller og tidligere teatersjef Arne Aas er død, 68 år gammel. Aas døde mandag etter kort tids sykdom.

Arne Aas var i mange år tilknyttet Oslo Nye Teater. Fra 1970 til 1973 var han teatersjef ved Trøndelag Teater, der han også hadde sin debut i 1957. Aas har også vært tilknyttet Fjernsynsteatret, og de siste årene hadde han flere gjesteopptredener ved Nordland Teater.

Ved siden av teatervirksomheten har Arne Aas hatt en rekke store roller i norske filmer. I mange år var han også instruktør for Olsokspelet på Stiklestad. For sin innsats her mottok han Stiklestad-prisen i 1980.

NTB

Folkebibliotekene utarmes

De norske folkebibliotekene er nå så utarmet at staten må komme inn med ekstratiltak for å sikre en forsvarlig bibliotekdrift i alle landets kommuner. Det sier biblioteksjef Randi Gustavsen i Hammerfest til NRK Kulturnytt. Hennes bibliotek ble i fjor kåret til årets bibliotek, men det hindret ikke Hammerfest kommune i å starte det nye året med å skjære ned åpningstiden med seks timer i uka. Randi Gustavsen og Norsk bibliotekforening krever nå at staten engasjerer seg for å bedre bibliotekstilbudet både på internett- og boksidene.

KK

Dronning maler altertavle til kirke

Dronning Margrethe av Danmark (bildet) har tatt på seg oppdraget med å male altertavle til Skei fjellkirke i Østre Gausdal, skriver Aftenposten.

Dronning Margrethe

I Danmark er dronning Margrethe en meget anerkjent kirkekunstner. Hun har laget mange messehogler, sist fire stykker til Århus domkirke. Hun har også sydd bispekåper, den siste til biskopen i Århus. Hennes tegninger og malerier er vist på utstillinger, også i Norge. Men aldri tidligere har dronningen malt altertavle.

Dronningen påtok seg oppdraget under et møte med kirkens arkitekt, Eivind Eriksen, i forrige uke.

NTB

Aviser gjennomsyret av rasisme

Canadas mest utbredte og innflytelsesrike aviser er kulturelt forutinntatt og støtter opp om rasistiske stereotyper nesten daglig, går det fram av en studie om rasisme og medier.

Den canadiske stiftelsen for raseforhold har undersøkt 700 artikler fra de viktigste engelskspråklige avisene i landet de siste 20 årene, og sier at over 100 av disse hadde rasistiske undertoner og forsterket negative stereotyper av minoriteter.

Studien fant liten forskjell på dekningen i landets tabloidaviser og kvalitetsavisene.

– Når minoriteter omtales i trykte canadiske medier, framstilles de som kjettringer, sa Carol Tator på en pressekonferanse med dårlig framme. Hun og Frances Henry har foretatt undersøkelsen.

The Toronto Sun, som nylig ble kritisert for å ha offentliggjort en artikkel om at tamiler i Canada driver pengeinnsamling til Tamiltigrerne, er den eneste større avisen som har omtalt undersøkelsen.

På pressekonferansen konkluderte Henry og Tator at nyhetsredaksjonene er dominert av hvite journalister som ikke gjenspeiler det samfunnet de dekker, og at dette gir rom for kulturelle fordommer i oppslagene. Over 50 prosent av Torontos 4,5 millioner innbyggere er førstegenerasjons innvandrere. De kommer stort sett fra Asia, Karibia og Sør-Europa.

NTB

Det bildet mange har av undergrunnskulturen i Oslo, med Volapük, Blitz og Grünerløkka Lufthavn som ledende navn, kan i løpet av en over-skuelig fremtid være ødelagt.

Volapüks kulturhus i Krusesgate 7-9 er bestemt omgjort til kontorbygg av eieren Selvaagby

Alternativ kulturhu

Av Nils-Øivind Haagensen

Det er nemlig slik at Volapük nå er under trussel av huseier Selvaag, det er riktignok ikke en riving av husene som er meldt, men en oppussing! En mulig omgjøring av husene i Krusesgt. 7 og 9, til kontorlandskap. Blitz er på nytt foreslått revet og Grünerløkka Lufthavns lokaler, et gammelt skolebygg i Toftes gate 69, skal selges av kommunen til private interesser.

– Hvis så skjer, sier Lars Daniel Krutzkoff Jacobsen, alternativ filmskaper og talsmann både for

Grünerløkka Lufthavn og Volapük, hvis Toftes gate 69 overtas av private interesser, så vil vi med sikkerhet bli kastet ut. Private eiere vil ha avkasting og det er ikke noe penger å tjene på oss.

Kapital over kunst

I et leserinnlegg i Aftenposten daterert 30. mars, henvender Krutzkoff Jacobsen seg til kulturbyråd Bård Folke Fredriksen (H) i Oslo byråd, og hevder at han med et eventuelt salg vil «rykke teppet bort under føttene på oss», og umuliggjøre frembringelsen av noe «nyskapende innen kunst og kultur.»

Klassekampen spurte Bård Fol-

ke Fredriksen om disse lokalene med sikkerhet nå ville bli solgt.

– Det avhenger av hvilke bud vi får inn. Men poenget er at vi er nødt til å finne finansieringsmetoder for å kunne rehabilitere Oslo skoleverk.

– Du er ikke bekymret for at et ungt, kreativt miljø risikerer å gå dukken?

– E, jo, men kommunen må først og fremst ta hensyn til sine primærsatsinger, helse, skole, eldre, og da er det det bedre å selge enn å sylte ned kapital, for å si det sånn, i et slikt annet foretak.

– Kan det tenkes at kommunen kan tilby nye lokaler til dette kunstnermiljøet?

– For det første så kan det jo være at de fortsetter å leie der etter overtakelsen.

– Det har de vel neppe råd til.

– En eiendomsvertakelse vil ikke tilsi økt leie. Leien vil forbli den samme.

– Kanskje i et par år, men etter det, hva da?

– Jo, men altså, å rehabilitere Oslo skolen til en bedre standard enn det vi har i dag er vår første prioritet, og da må det frigjøres kapital.

– Det handler altså om kapital over kunsten?

– Nei, det handler om hvorvidt elever skal kunne puste inn luften i klasserommene sine. Og det handler om kommunens tre prioriterte områder, skole, helse, eldre.

Blitzhuset har rivingstrusselen hengende over seg.

Ieren Selvaagbygg.

Foto: Scanpix

hus i Oslo er truet

I et skriv fra Selvaagbygg, datert 31. mars i år, som omhandler en planlagt opprustning og utleie av Krusesgt. 7 og 9, tilholdsstedet for Volapük, heter det at Selvaagbygg nå «ut fra dagens situasjon» finner det «riktig å bidra til å gjøre området attraktivt og pent. Eiendommene vil bli satt i stand på en måte som tar hensyn til de antikvariske interessene.»

Ut fra dagens situasjon betyr ikke det noe annet enn at boligmarkedet er lukrativt, sier Lars Daniel Krutzkoff Jacobsen: – Og det er urimelig at Selvaagbygg, som kjøpte husene i spekulativt øyemed, kjøpte for en billig penge og kun for å rive det ned, nå skal fordrive oss som ikke bare har bevart husene, men også pusset de opp, gjort dem mulig å leve i.

Det bor i dag 14 mennesker i disse husene, hvorav to barn. Selvaagbygg sier videre i sitt skriv at deres primære mål med eiendommene «har hele tiden vært boligutvikling.» Og de melder nå fra om at husene fra og med 1. juli 2000 skal pusses opp, og ber «beboerne og brukerne om at eiendommene må være fraflyttet og tomt senest innen onsdag 28. juni 2000.»

En talsmann for selskapet, Per Bohmann Larsen sier at dette vedtaket står fast. Folkene vil bli fjernet.

– Dere sier i skrevet til Krusesgt. 7 og 9 at om eiendommen ikke er fraflyttet innen fristen så vil de «nødvendige tiltak for tvangsmessig tømning av eiendommene» bli tatt. Betyr det politiet?

– E, nei, det finns prosedyrer for fraflytting av lokaler. Men om nødvendig må vi tilkalle politiet.

– Dere har gitt en svært kort frist for utflyttingen.

– Å? De har tre måneder på seg, april, mai og juni, og det bør være nok. Men altså, det er viktig å ikke tape av syne at de som er der har vært der ulovlig i flere år.

– Jeg snakket med Krutzkoff Jacobsen tidligere i dag og han hevdet at det har eksistert en stilltende avtale mellom Selvaagbygg og Volapük, i og med at de har fått bo der så lenge uten at dere har valgt å gripe inn.

– Det er helt feil at det er en stilltende avtale mellom oss. Dette forholdet er allerede anmeldt. Det er bare det at det skjer så lite med slike saker. Men det at vi ikke har hisset til strid, betyr ikke at vi har en stilltende avtale.

– Er dere ikke bekymret for at det kunstneriske miljøet som er knyttet til huset nå kan oppløses og forsvinne?

– Det miljøet er miljøets eget ansvar. Det er neppe vårt. Menner du at vi skal stille andre

eiendommer til rådighet for dem?

– Dere har jo hele tiden villet rive disse husene. Hva har forandret seg?

– Vi har ønsket å rive dem hele tiden, ja, og det er en sak som har versert lenge, og vi har fått støtte en tid og kritikk en annen. Etterhvert har vi kommet til et punkt der vi har innsett at veien frem til en riving av disse husene og oppsetting av nye boligbygg er så veldig lang og så politisk belastet, at vi nå har bestemt oss for å sette husene i stand, rydde dem ut, og på den måten legge saken på is. Du må huske på at det er vi som får kritikken i denne saken, og vi får knapt nok satt fot på eiendommen.

– Hva er hensikten med oppussingen? Boliger?

– Nei, det er praktisk talt helt umulig sånn som husene er nå. Men vi håper å få brukt dem til lettere næringsvirksomhet, kontorer.

Hva da?

– La oss si, sier Lars Daniel Krutzkoff Jacobsen, at Volapük og Blitz og Grünerløkka Lufthavn forsvinner, hva er det igjen da? Jeg kommer ikke på noe. Dette er en tragedie for kunst og kultur i Norge, og for folk som vil noe annerledes. Hvis Norge får en hovedstad som helt har utradert sin egen undergrunnkultur.

MEDIEBLIKK

Propaganda eller journalistikk?

Kan du tenke deg noe kjedeligere enn de «bedriftsviser» som av og til dumper inn i postkassa – fra Postbanken eller mobilselskapet ditt, fylt med «gladnytt» fra den aktuelle bedrift? Flere og flere skrivende mennesker arbeider i dag som «informatører» – de lager propaganda for bedrifter.

Ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) pågår det nå en strid om «Universitetsavisen». Jeg sitter i NTNUs styre (Kollegiet), og på siste møte var Universitetsavisen oppe til diskusjon. Rektor og administrativ ledelse har åpenbart sett seg lei på at det finnes ei 14-daglig avis som dekker det som skjer i NTNU-miljøet på en uavhengig og fri måte, inkludert kritiske oppslag om ledelse og administrasjon. Svaret på det er å kastre Universitetsavisen – gjøre den til ei «bedriftsavis». Administrasjonen hadde klokkelig nok ikke noe forslag til vedtak, dette skulle i første omgang være et reint diskusjonspunkt. Men som grunnlag for diskusjonen forelå det et notat som var veldig ensidig: Det hadde ikke ett positivt ord å si om Universitetsavisen slik den er, men anførte en rekke punkter og påstander som hadde det til felles at de går i UAs disfavør:

– Nå har vi fått Internett, trenger vi da ei papir-avis? Og Internett er jo TO-veis kommunikasjon, mens papiravis er enveis, så Internett er jo sånn sett bedre?

– UA blei oppretta i ei tid hvor øvrige medier viste mye mindre interesse for universitetets liv og levnet, men nå skriver jo f.eks. Adresseavisen en masse. Trenger vi da UA?

– Og vi har jo uansett studentbladet Under Dusken, som også er blitt mer profesjonelt?

– Er det i det hele tatt mulig for UA å være fri og uavhengig, når den er finansiert av NTNU?

– UA har ikke dekket NTNUs hovedprofil skikkelig.

Så langt administrasjonens påstander. Ellers er det påfallende hvordan NTNUs ledelse, ved å terpe på mantraet «vi trenger en kommunikasjons- og informasjonsstrategi», unngår å gå inn på hovedgrunnen til at UA har en verdi, nemlig at den er et journalistisk organ, ei lokalavis, for det som rører seg i et samfunn på over 20.000 mennesker (nok voksne «innbyggere» til å utgjøre en større by i norsk målestokk). Behovet for UA må vurderes i forhold til samfunnet NTNU, som er noe annet enn «konsernet» NTNU (med dets «kommunikasjons- og informasjonsstrategi»- sukk).

De gjeldende regler for UA fra 1997 (<http://www.itk.ntnu>).

[no/ansatte/Andresen_Trond/n-d/nye/0152.html](http://n-d/nye/0152.html)) har en formålsparagraf som er retningsskissende for en redaktør, som innafor formålsparagrafen har de rettigheter som gjelder i følge den såkalte redaktørplakaten (se samme lenke). De er helt kurante, bortsett fra ett punkt: NTNUs informasjonsdirektør er også UAs ansvarlige redaktør, på tross av at hun ikke deltar i å lage avisa. Dermed har avisas «daglige» redaktør (en annen person) en synlig eller usynlig oppsynskvinne tittende over sin skulder – en oppsynskvinne som har to hatter, hvorav den andre og viktigste innebærer å drive PR-virksomhet for NTNU.

NTNUs ledelse forsøker å gjennomføre følgende: Det skal ikke lenger, som til nå, være noe skille mellom PR-medarbeiderne i NTNUs informasjonsavdeling, og journalistene/redaktøren i UA. Alle skal jobbe noe med å lage ting til UA, og noe med å lage PR-stoff for NTNU og internt informasjonsmaterie. Dette gis det besnærende navn «storredaksjon», og fortøner seg sjølsagt som rasjonell utnyttning av knappe ressurser. Dessverre falt flertallet i Kollegiet for denne tanken, og skjønte åpenbart ikke problemet med sammenblanding av «informatør-» og «journalist»-rolle. Kollegiet er nå i ferd med å godta noe de ikke har mediefaglig grunnlag for å forstå farene ved. For man kan ikke få både i pose og sekk: Hvis man ønsker ei avis i ordets journalistiske forstand, så er det redaktørplakaten som ligger til grunn. Da kan man ikke ha en redaksjonell stab hvor hver enkelt skal veksle mellom å være PR-skrivent for bedriften NTNU, og å være journalist som på fritt grunnlag skal dekke det som rører seg i NTNU-samfunnet – inkludert kritikk av ledelse og administrasjon. En slik dobbeltrolle er uholdbar. Det er også nødvendig å ha et eget adskilt, uavhengig og kontinuerlig fungerende redaksjonsmiljø. Jeg advarte på Kollegiemøtet mot at NTNU ved eventuelt å etablere misfoster «storredaksjon» kan utsette seg for sterk kritikk fra pressekreter.

Nå gjelder det å opprettholde og å øke trykket for ei uavhengig Universitetsavis, med en formålsparagraf og styringsstruktur som NTNUsamfunnet er tjent med. Dette opptar mange, og ledelsen møter motstand. Det er satt i gang ei underskriftskampanje for ei journalistisk uavhengig Universitetsavis, se <http://www.pvv.org/universitetsavisakampanje/>.

Av Trond Andresen
trond.andresen@itk.ntnu.no

KRONIKK

Patent, profitt og lidelse: Hva velger Norge?

Visadministrerende direktør i NHO, Kristin Clemet, skriver om EUs patentdirektiv i Klassekampen 2. mars. Hun skriver om genmanipulerte dyr som kan brukes til å fremstille ingredienser for farmasøytisk industri. Hun skriver om investeringsmulighetene. Men hva med dyrene? spør Live Kleveland Karlsrud.

Live Kleveland Karlsrud er juridisk rådgiver i Dyrebeskyttelsen Norge

Et patent er en tidsbegrenset enerett til økonomisk utnyttelse av en oppfinnelse. I Norge har man i dag begrenset adgang til å ta patent på liv. I USA, derimot, har det siden 1980 vært lov å ta patent på metoder som forandrer genmaterialet til levende dyr. Eneretten til økonomisk utnyttelse gjelder da i praksis bruken av dyret.

Kreftmusa var det første dyret i verden som ble patentert. Musa var genmanipulert slik at den fikk kreft. Musas avkom er disponert for å få kreft, og brukes i kreftforskning. Patentet eies av storkonsernet DuPont.

Ikke bare har mengder av dyr måttet bøte med livet i forskningen som skulle til for å konstruere den genmanipulerte kreftmusa. «Oppfinnelsen» av kreftmusa, og mulighetene til å tjene penger på den, fører til en regelrett produksjon av nye forsøksdyr.

Dyrebeskyttelsen Norge mener at dyr har krav på respekt som følende individer, og at det er etisk galt å benytte seg av dyr som om de var maskiner. Dette gjelder både ved genmanipulering og (vanlig) rettet husdyravl.

Utvidet adgang til å ta patent på levende dyr vil oppmuntre til forskning som innebærer dyreforsøk, fordi patentet gir strå-

lende inntjeningsmuligheter for den som eier patentet.

Patenteringsadgang vil også bygge opp under tanken om at et dyr er en ting – ikke et følelende vesen.

Et eksempel på at denne synsvinkelen har vunnet frem, er den genmanipulerte sauen Tracey, som fikk innsatt menneskelige gener i jurkjertlene. Dette førte til at hun begynte å produsere et menneskelig blodfortykkende stoff som kalles alfa-1-antitrypsin. Patentet på Tracey og hennes slektninger eies av storkonsernet Pharmaceutical Proteins Ltd, som har beskrevet sauen som «...små pelsklede maskiner som beiter på enga».

EUs patentdirektiv

Hvis EUs patentdirektiv inntas i norsk rett gjennom EØS-avtalen, vil dette direktivet forplikte Norge ikke bare juridisk, men også politisk. Forutsetningen for å godta direktivet må være at Norge innretter seg etter EUs fortolkninger.

Patentdirektivet er juridisk vidtrekkende: Selv om en bestemt oppfinnelse er forbudt etter nasjonal rett, er ikke dette tilstrekkelig til å nekte patent på oppfinnelsen. Det skal mer til enn som så. Direktivet bestemmer at oppfinnelsen må stride mot moral eller helt grunnleg-

gende rettsoppfatninger (ordre public) i samfunnet for at patent skal kunne nektes.

Strider en handling mot helt grunnleggende rettsoppfatninger i samfunnet, har Norge uansett ingen plikt til å godta den. Dette er en absolutt skranke, et minimum, og alminnelig akseptert folkerett.

Hva som menes med «moral» er ganske ullent, og vil kunne variere fra land til land og fra sak til sak. EU forutsetter imidlertid at fortolkningen av dette begrepet skal være ensartet i medlemslandene – og i EØS-landene. Hovedregelen i EUs

“ Det er etisk galt å benytte seg av dyr som om de var maskiner ”

patentdirektiv er altså at det skal ekstremt mye til for at en nasjonalstat skal kunne nekte et patent.

Direktivet forbyr i utgangspunktet patent på fremgangsmåter som kan påføre dyr fare for lidelse. Dette høres jo betryggende ut fra Belgisk Blå-sa-

ken vet vi imidlertid litt om hva EU anser som «lidelse» for dyr.

Kyr av rasen Belgisk Blå er avlet frem slik at de ikke klarer å føde sine egne kalver. Anbefalt antall keisersnitt i EU er fire stykker per ku. EU kom til at de gjentatte keisersnittene ikke kunne regnes som «lidelse». Dette tyder på at EU opererer med ganske vide grenser for hva slags lidelser det er akseptabelt å utsette dyr for.

I tillegg bestemmer direktivet at hvis en fremgangsmåte kan ha vesentlig medisinsk nytteverdi, enten for dyr eller mennesker, vil den kunne patenteres uansett hvor mye lidelse dyrene påføres.

Direktivet sier ingen ting om hvilken sannsynlighetsgrad en skal kreve for at fremgangsmåten kan ha medisinsk nytteverdi. Nesten all medisinsk forskning vil kunne være nyttig – det er jo nettopp poenget med forskningen.

Direktivet sier heller ikke om det finnes en absolutt terskel for hvor sterk og langvarig smerte det er akseptabelt å utsette dyr for.

Genteknologi og dyr

Når talsmann for farmasøytisk industri uttaler seg, får en lett inntrykk av at dyreforsøk og bruk av levende dyr til medisinsproduksjon er en nødvendighet. Det er lett å forestille seg de farmasøytiske selskapene som «de

snille», som forsker på dyr for at vi mennesker skal bli friske.

Likevel vil vel de fleste være enige i at dyreforsøk er noe vi bør forsøke å unngå. Forsøksdyr kan pines og drepes innen lovens rammer, men dette er

“ Etter hvert finnes mange fullgode alternativer til dyreforsøk ”

ikke hele problemet. Av hensyn til hygiene og smittefare lever de fleste forsøksdyrene sine liv i sterile bur i laboratoriene. Dette dreier seg om høyt utviklede pattedyr, som fra naturens side er intelligente, følsomme og svært aktive.

Farmasøytisk industri driver intens produktutvikling i kampen om markedsandeler. Fordi de forskjellige selskapene tviholder på egne forretningshemmeligheter, blir mange dyreforsøk utført på nytt og på nytt, av forskjellige selskaper. Hele poenget med å ta patent på en oppfinnelse, er muligheten til selv å kunne utnytte oppfinnelsen økonomisk. Dette innebærer at patentinnehaveren beholder verdifull kunnskap for seg selv. Adgang til å ta patent på dyr vil derfor føre opp under hemmelighold og økt bruk av forsøksdyr, nettopp fordi kunnskap ikke deles.

Etter hvert finnes mange fullgode alternativer til dyreforsøk. I Norge har vi likevel ingen offentlig strategi eller former for støtte for å videreutvikle disse metodene, og redusere antallet forsøksdyr.

I stedet for å akseptere et patentdirektiv som kan virke som en spore til økt bruk av forsøksdyr, bør Stortinget engasjere seg for å redusere antallet dyr som årlig blir drept og pint av farmakologisk industri.

Kilder:

- Lov om patenter av 15. des. 1967 nr. 9 § 1 flg.
- Directive 98/44/EC on the legal protection of biotechnological inventions
- Nordiska Samfundet mot Plågsomma Djurforsøk: «Genetik på dyr», 1993
- Grain/Forum for utvikling og miljø: «Patenter og genøveri», 1998

Medlemmer av Greenpeace protesterte i fjor sommer mot at farmasøytiske selskaper kan ta patent på dyr og utnytte dem til kommersielle formål.

Foto: AP/Scanpix

DEBATT

Vi ber om at innlegg blir sendt som e-post (klassekampen@klassekampen.no) eller på diskett (alle formater). Telefaks og vanlige brev bør unngås.

Førskolelærerne søker ekstrajobb

Om lag 50 førskolelærere aksjonerte nylig ved Midtbyen arbeidskontor i Trondheim – vi førskolelærere tjener så dårlig at vi må søke ekstrajobb.

Stemningen blant førskolelærerne er amper. Vi er lei av lønnsdiskrimineringen, og finner oss ikke lenger i at arbeid med barn verdsettes så lavt. Vi opplever en dramatisk svikt i rekrutteringen til yrket, samtidig som vi ser at det stadig blir vanskeligere å få utdannede førskolelærere til å bli i barnehagen.

En undersøkelse blant tredjeårsstudentene ved førskolelærerutdanninga ved Dronning Mauds Minne i Trondheim viser at bare 30 prosent av disse studentene vil velge barnehagen som arbeidsplass etter endt utdanning. Når vi allerede mangler 3000 førskolelærere i barnehagen, er det maktpåliggende å sette inn tiltak som kan få flere av studentene til å velge det yrket de har utdannet seg for.

Dette er et alvorlig varsel til myndighetene. Uten førskolelærere blir ikke barnehagene det pedagogiske tilbudet til barn som Stortinget har sagt det skal være.

Lønn nå!

Styret i Norsk Lærerlag Trondheim, Førskolelærerlaget

Det sentrale lønnsoppgjøret – bønn i bøtta

Det sentrale Lønnsoppgjøret er nå kommet ut med et anbefalt resultat. Kravet om femte ferieuke er innfridd, men prisen vi må betale er altfor høy sett i lys av at vi ikke får den før om to år, og at Stortinget vedtok den for snau 20 år siden.

Styret i LO i Larvik og Lardal er svært misfornøyd over det anbefalte forslaget. Vi får innfridd hovedkravet om den femte ferieuka ved at vi får én dag ekstra i 2001 og de tre siste dagene i 2002.

MEN prisen for dette er at vi får kun kr 0,75 ekstra per time i år og kr 0 neste år. De lavtlønte får opp mot kr 2. I tillegg må vi akseptere:

- at neste hovedoppgjør blir om tre år isteden for to år som vi har i dag.

- at bedriften bestemmer når vi skal avvike den femte ferieuka, vi kan kun kreve den avvirket som en hel uke.

Innføring av mulighet for fleksible arbeidstidsordninger utover tariffavtalens bestemmelser, forutsatt enighet lokalt. Mange lokale klubber – særlig de svake – har måttet gå med på «rare» arbeidstider med lave eller ingen ubekvemstillegg. I den konkurranseutsatte hverdagen vi lever i, så betyr det at også de sterke klubbene må akseptere dette for

Tariffavtalen som ble inngått mellom NHO-direktør Finn Bergesen (t.v.) og LO-leder Yngve Hågensen moter stor motbør.

Foto: Bjørn Sigurdson, Scanpix

Felles tariffopprør!

Leiinga i LO/NHO la 1. april fram eit forslag til ny 3-årig tariffavtale. Dette forslaget er ein provokasjon som bør bli stemt ned av LO-organiserte i privat sektor i slutten av april. Dette forslaget bør og bli avvist som grunnlag for forhandlingane i offentlig sektor som startar no. 1. mai i år bør kunne bli ein viktig demonstrasjon av felles tariffkamp!

Her er noen gode argument for å avvise LO/NHO-avtalen, daterert 1. april:

- Avtaleframlegget dikterer svært moderate rammer for både privat sektor og stat og kommune. Forslaget sluttar seg til Arnsten-utvalet si innstilling om «å forbedre konkurransevnen og bringe pris- og kostnadsveksten på linje med våre handelspartnere» (pkt. 12). Forslaget foreset at heile arbeidslivet innrettar seg etter fortsatt moderasjon. Ei slik utvikling vil berre tene dei rike.

- Om denne ramma blir akseptert, vil det og føre til auka rekrutteringsproblem og ytterlegare utarming av offentlig sektor. Kravet om kompensasjon for høgare utdanning vil heller ikkje bli innfridd. Resultatet vil bli auka privatiseringsspress, meir individuelle lønsavtaler og enno dårlegare offentlege tenester. Svaret på dette må vere å kombinere ei neikampanje i privatsektor med ei felles kampanje for forsvar av velferdsstaten, ein sterkare offentlig sektor og høge lønstilllegg for alle under gjennomsnittet i landet.

- Ein 3-årig tariffperiode vil ytterlegare svekke streikeretten og makta til grunnplanet. Det vil først vere mellomoppgjør i 2002 og inga ny uravrøysting for tidlegast i 2003 (pkt. 11). Difor: Utsvar 2-årig avtaleperiode utan avgrensing verken i oppgjersform eller streikerett! Elles vil det i neste runde bli

enno lettare for NHO å få innfridd sitt ynskje om 4-årig tariffperiode.

- Avtaleframlegget legg grunnlag for auka fleksibilitet for å styrke konkurransevna (pkt. 3). Dette inkluderer og meir bedriftstilpassa og individuelle ordningar (pkt 3A). Nei til ytterlegare fleksibilitet på arbeidsgevarane sine premisser!

- Avtalen inneheld ingen forpliktande resultat når det gjeld etter- og videreutdanning (pkt. 6). LO slår sjø fast i si pressemelding 1.4: «NHO har vist total uvilje til å

oppfylle sitt økonomiske ansvar for en sluttbehandling av EVU-reformen. NHO har avvist alle konkrete bidrag til betalingsordninger som sikrer individuell rett til etter- og videreutdanning.»

- Kravet om ei femte ferieuke var for lengst overmodent og bør bli gjennomført

fullt ut frå 2001 istadenfor frå 2002. Full lønskompensasjon for fire ekstra fridagar må kome i tillegg til dei generelle kronetillegga – ikkje utgjere hovuddelen av den økonomiske ramma i 2 år, slik avtaleforslaget legg opp til (pkt 4). Ingen kan sikre seg auka kjøpekraft ved hjelp av ekstra fridagar.

- Avtaleframlegget legg i realiteten opp til redusert kjøpekraft for alle fagorganiserte, inkludert dei lågtlønna som får ekstra tillegg. Grensene for å kunne få lokale tillegg blir og innstramma (pkt. 5.3). Dette vil føre til auka press for individuelle løner og ytterlegare klassekilnader, stikk i strid med ei solidarisk fagrørsle. Lågtlønna kvinnegrupper i både privat og offentlig sektor vil kunne bli taparane i åra framover.

Fråsegn frå RV sin faglege konferanse i Oslo, 1. - 2. april 2000

å overleve i markedet. Våre forfedre har ment noe med å begrense denne muligheten, og det må vi respektere.

Det ble heller ikke oppnådd noe resultat i forhold til Etter- og videreutdanningsreformen.

Fire av forbundslederne stemte nei til forslaget. La oss gi dem vår fulle støtte!

Børshaiene gnir seg nok i hendene over årets lønnsoppgjør. Systemet fungerer slik at jo lavere lønstilllegg, jo større avkastningsmuligheter får den enkelte bedrift. Det som er problemet er at denne avkastningsmuligheten ofte gir seg utslag i høyere lønninger til direktørsjiktet, og høyere aksjekurs på grunn av forvent

et høyere avkastning. Ofte klarer ikke bedriftene å innfri den høye forventningen til avkastning som aksjemeglerne får ved et lavt lønnsoppgjør. Dette hensyn tar ikke aksjeeierne, de forlanger avkastning på sine penger uansett grunn til at avkastningen ikke står til forventningen. Dermed blir bedriftene tvunget til å om-

stille og rasjonalisere for å innfri kravene.

Vår belønning ved et så moderat lønnsoppgjør som vi nå opplever er at vi får en enda mer utrygg arbeidssituasjon.

Denne prisen er for høy. Stem NEI!

Thor Åge Christiansen, LO i Larvik og Lardal

Se lyst på det!

Siden Oslo de siste dagene har fått smake et snev av Tromsø-tilstander, er det kanskje betimelig å minne om at det ikke er mer enn 20 år siden Tyskland og flere andre EF-land, som det het den gangen, innførte sommertid. Den ble derimot gjeninnført i Norge i 1959, noe som skaper en viss forvirring mellom ord og bilde når en i disse dager flytter blikket fra kalenderen til vinduet. Men dagslyset er det ikke noe i veien med ... i Oslo.

April
6
Torsdag
6.4.2000 uke 14

Sommertid kalles klokkeslettet i den del av året det er satt fram en time, idet en bruker sonetida – som ikke har noen med fengselsstraff å gjøre – i en tidsone lenger øst, lyder definisjonen. Det er med andre ord dagslyset en er ute etter, noe den flittige Benjamin Franklin foreslo allerede i 1784, den amerikanske oppfinneren og statsmannen bak den Margrethe Munthe'ske uttalelsen om at «early to bed and early to rise, makes a man wealthy, healthy and wise».

Det skulle imidlertid gå helt fram til midt under 1. verdenskrig, i 1916, at Storbritannia, Frankrike, Tyskland, Danmark, Norge og flere andre land tok i bruk sommertid – så fikk en fremdeles synkronisert den forøgende slagene på Øst- og Vest-

fronten? Grunnen var energibesparing.

I 1922 bestemte det britiske parlamentet å gjøre sommertida permanent mellom tredje lørdag i april til og med tredje lørdag i september. Her skulle det fortsatt spares energi selv om kullgruvene gikk for full stim.

Fra 1941 til 1947 hadde Storbritannia til og med «dobbelte sommertid» på to timer dersom begynnelsen, fra mellom 2. april og 4. mai til mellom 15. juli og 19. september. Frankrike og Belgia innførte samme ordning.

Tyskland hang imidlertid etter, men regjeringa til den sosialdemokratiske forbundskansleren Helmut Schmidt fra havnebydelen Altona i Hamburg bestemte seg for å stille klokken med resten av EF, den gangen 11 land. Det var mer av praktiske årsaker. Energibesparelsene ved sommertid har hele tida vært omstridt. En EU-rapport fra 1990 anslår den til knappe 0,5 prosent.

I 1941 forsøkte den vel ansatte avisa *Neue Zürcher Zeitung* å gi sommertida et ekstra oppmuntrende argument i de triste krise- og sparetider, typisk kanskje for geskjeftige sveitsere: «Når en forlater butikken om kvelden, står sola fremdeles muntert høyt på himmelen.»

PMJ

Sommertid i virkeligheten, ikke på uret.

Rømning fra norske fengsler

Rømningen til en av mennene bak det såkalte «Stena Saga»-drapet har vakt sterke reaksjoner hos en del stortingspolitikere. På denne bakgrunn har det versert en debatt om hvorvidt norske fengsler behandler innsatte for mildt. En rundspørring som Aftenposten gjorde på Stortinget, viser et flertall for en strammere linje overfor fanger som rømmer fra fengslene. I kjølvannet av denne debatten har politikere kommet med to «løsninger» på rømningsproblemet. Det ene er at permisjonspraksisen ved norske fengsler bør strammes inn. Det andre er at det bør innføres straff for rømning fra fengsel. Fengselsgruppen på Juss-Buss ønsker med dette å nyansere noen av de uttalelsene og synspunktene som ligger til grunn for disse forslagene.

Permisjonsordning

Lederen av Justiskomiteen, Kristin Krohn Devold (h), uttaler til Dagbladet 11. mars at permisjonsordningene i norske fengsler ikke fungerer og at permisjon gis for automatisk. Bakgrunnen for denne uttalelsen er at noen av de rømninger som har vært fremme i media den siste tiden, har skjedd i forbindelse med permisjon. Det er imidlertid en myte at mange fanger rømmer fra permisjon. Forsker ved Kriminalomsorgens utdanningscenter, Yngve Ham-

merlin, opplyser at permisjonsvilkårene blir overholdt i om lag 99 prosent av tilfellene. Videre får innsatte ikke innvilget permisjon automatisk. Fengselsgruppen på Juss-Buss oppfatter tvert imot at praksisen er ganske streng. For det første må man ha sonet 1/3 av straffen før permisjon kan gis. For det andre skjer det en individuell vurdering i hver enkel permisjonsøknad, der sviktfare er et sentralt moment. Dette innebærer at innsatte ikke blir innvilget permisjon dersom anstalten ikke har tillit til at vedkommende vil overholde permisjonsvilkårene. Faktorer som rusmiddelbruk, disiplinærbrudd i anstalten og tidligere vilkårsbrudd under permisjon er noen av de momentene som inngår i en slik sviktfarevurdering. Blant annet vil en positiv urinprøve være nok til å nekte permisjon. Krohn Devold synes derfor å bygge på feilaktige opplysninger når hun hevder at permisjon gis for automatisk.

Hovedbegrunnelsen bak permisjonsordningen, er at den innsatte skal forberede seg på løslatelsen. Den innsatte skal sakte, men sikkert tilpasse seg et liv utenfor murene. Dette fordi alle innsatte på et eller annet tidspunkt skal løslates. Forberedelsen på tilbakeføringen til samfunnet er således av vesentlig betydning innenfor kriminalomsorgen. Strengere permi-

sjonspraksis vil gjøre de innsatte mer isolert fra deres familier og samfunnet ellers. Dette kan igjen medføre at en eventuell rehabiliteringsprosess vanskelig-gjøres. Man kan imidlertid aldri gardere seg helt mot at innsatte rømmer fra permisjon. Permisjonsystemet er basert på tillit mellom anstalten og innsatte. Det blir dermed et verdspørsmål om hensynet til de ytterst få rømningene som skjer, skal føre til sikkerhetstiltak som vil motvirke fengselsvesenets mål om rehabilitering. For Juss-Buss fremstår det som et paradoks når en sentral politiker i kriminalpolitikken vil løse rømningsproblemet med å stramme inn på permisjonspraksisen. Dersom myndighetene mener at fengselsopphold skal ha noen som helst form for oppdragende effekt, er det en farlig vei å gå å innføre strengere permisjonsordninger.

Straff for rømning

Justiskomiteens sekretær, Jan Simonsen (Frp), har lagt frem et forslag til Stortinget om å gjøre rømning fra fengsel til en straffbar handling. Et slikt forslag synes å bygge på en forutsetning om at rømninger ikke blir behandlet strengt nok ved tilbakekomst til anstalten. Dette er en misforståelse. Rømninger soner vesentlig tyngre enn andre innsatte i anstaltene. De blir ilagt en rekke sanksjoner ved til-

Juss-Buss er et retts-hjelpstiltak drevet av juridiske studenter ved Universitetet i Oslo

Les tidligere trykte artikler på Juss-Buss' nettsider:
<http://www.jus.uio.no/jussbuss>

bakekomst til fengslet. Dette kan være å miste muligheten til å få ny permisjon, sone utover tiden, bli utelukket fra fellesskapet med andre medinnsatte, bli overført til lukkede avdelinger og så videre. Dette er sanksjoner som føles vel så inngripende som en eventuell tilleggsstraff. Juss-Buss mener således at slike sanksjoner er tilstrekkelig. I Justisdepartementets forslag til ny fengselslov, er også slike synspunkter tatt i betraktning når det foreslår ikke å gjøre rømning straffbart.

Videre synes et slikt forslag å bygge på preventive hensyn. Det er imidlertid tvilsomt om en slik straffetrussel vil ha en preventiv effekt på de innsatte. Rømning er ofte utslag av en vanskelig og frustrerende livssituasjon, og ikke et rasjonelt handlingsvalg. I et slikt perspektiv vil en straffetrussel ofte ikke spille så stor rolle fra eller til. Videre vil en eventuell preventiv effekt allere-de ligge i de sanksjoner som rømninger får i anstalten. Dette fordi sanksjoner i anstalten blir ilagt raskere enn straff ilagt av domstolene, noe som er viktig ut ifra et preventivt synspunkt.

Hvis vi ser forslaget i lys av fengselsvesenets rehabiliteringsstanke, virker forslaget enda mer unyansert. Rømninger er som nevnt ofte et utslag av inn-

sattes livssituasjon. De er ofte et signal om at noe er galt og at fengsler ikke fungerer etter myndighetenes uttalte målsetting om rehabilitering. Utallige forskningsarbeider viser at fengselsopphold virker selvforsterkende på mange innsattes kriminelle atferd. Ut i fra en rehabiliteringsstanke er det dermed uheldig å skulle forsøke å løse et rømningsproblem med å gi den innsatte en straff i form av et nytt fengselsopphold som ytterligere vil vanskeliggjøre en tilbakevending til samfunnet.

Betenkelig

Det er betenkelig når to medlemmer av Justiskomiteen kommer med uttalelser og forslag som er så til de grader populistisk motivert. Særlig når konsekvensene for de det gjelder er så store som i dette tilfellet. Gang på gang ser vi eksempler på at sentrale politikere velger den enkleste løsningen for å få bukt med et problem. Det bør kunne kreves mer profesjonalitet, saklighet, og ikke minst et bredere dokumentasjonsgrunnlag, hos sentrale politikere enn det som har fremkommet under denne debatten.

For Fengselsgruppen på Juss-Buss,
Kristian Brandt

Kritikk mot tyrkiske fengsler

Av Nadire Mater, IPS

Tyrkias 12.800 politiske fanger protesterer mot regjeringens plan om å overføre dem til en ny type fengsler med større sikkerhet og færre fanger i celle-ene.

Fangene har tilslutning fra menneskerettsforkjempere og politiske aktivister, som også ser på planene som en middel for å minske mulighetene til kontakt mellom fanger og med omverdenen.

Myndighetene har også planer om å gi generelt amnesti for vanlige forbrytelser for å få ned tallet på fanger i de overfylte fengslene. Tyrkia skal ha over 70.000 fanger.

De nye fengslene kalles «F-typen» og det bygges nå en serie slike anstalter for fanger som er dømt under «Loven for bekjempelse av terrorisme».

– I dette systemet burde hver celle ha tre innsatte og rommene er 25 kvadratmeter store og burde ha luftgård på 50 kvadratmeter, sa justisminister Hikmet Sami Turk til pressen nylig.

Men disse fengslene, som Turk karakteriserer som fem stjerners hotell, blir betraktet som likkister av fangene. Den sentrale fengselskoordineringen (CPD), som er talsmann for politiske fanger over hele landet, karakteriserer på sin side det nye systemet som et middel for å begrave levende alle politiske fanger.

Mellom 1981 og 2000 har til sammen 150 mennesker mistet livet i under protestaksjoner, sultestreiker og angrep fra sikkerhetsstyrkene i tyrkiske fengsler.

Det tyrkiske justisdepartementet sier at hensikten er å gå over fra dagens system der fangene sitter fengslet i grupper på fra 40 til 80 fanger, til et system baser på enkeltceller. Dette skal svekke kontakten mellom fengslede medlemmer av politiske grupperinger og deres forbindelse med omverdenen.

Av de 12.800 politiske fangene er rundt 8.000 antatt å ha tilknytning til Det kurdiske arbeiderpartiet (PKK). Resten hører til det islamistiske Hizbollah, og radikale partier på venstresiden som DHKP-C, TKP/M-L, TKEP/L og andre.

Av de 70.000 fangene i landets 605 fengsler, skal 1.900 være barn og 2.500 kvinner. Ifølge offisiell statistikk er tallet på fanger blitt doblet det siste tiåret, mens fengselskapasiteten stort sett er uendret.

GRATULASJONER

50 år!

Jørn Magdahl fyller 50 år 7. april.

Jørgen og Aud gratulerer

Selge noe?
Kjøpe noe?

Annonsér i Klassekampen
22 05 95 00

STILLING LEDIG

BaneProduksjon Øst og BaneService søker:

Lærlinger i signalfaget og elektrikerfaget

Inntil 10 plasser (6–8 og 2–4)

For fullstendig kunnngjøring se Norsk lysingsblad nr. 82 av 6. april 2000.

Ytterligere informasjon finnes også på våre nettsider: <http://www.jernbaneverket.no>

Jernbaneverket Region Øst
Seksjon personal
Postboks 1162 Sentrum
0107 Oslo

Jernbaneverket

Bredtvet kompetansesenter

Statlig spesialpedagogisk senter for logopedi, søker

- Avdelingsleder - fagavdeling
- Avdelingsbibliotekar
- 1.konsulent/konsulent - administrasjon
- Spesiallege - ØNH
- Instruktør/fysioterapeut

For fullstendig utlysning se www.ks-bredtvet.no eller Norsk Lysingsblad nr 82 06.04.2000.

Jernbaneverket Region Sør søker

Avdelingsingeniør/overingeniør

Systemansvarlig for Drammen driftssentral

For fullstendig kunnngjøring se Norsk lysingsblad nr. 82 av 6. april 2000.

Jernbaneverket
Region Sør
Personalseksjonen
Postboks 2540 Strømsø
3003 Drammen

Jernbaneverket

Skattedirektoratet

PRODUKSJONSOPERATØR Administrasjonsavdelingen

Skattedirektoratet ønsker å knytte til seg en person som har erfaring, og kjennskap fra bruk av digitalprint, høyvolums kopiutstyr og etterbehandlingsutstyr. Arbeidet vil i hovedsak bestå i bruk av direktoratets nye printutstyr, Xerox Docutec. Søkere må således kjenne denne eller tilsvarende teknologi.

Søkere må også påregne noe arbeide ved postekspedisjonen. Det vil forekomme tunge løft, og søkere som tilsettes må være i god fysisk form. Det er ønskelig med god allmenutdanning, f. eks. videregående skole eller yrkesskole. God kjennskap til bruk av data er en forutsetning. Vi legger vekt på gode samarbeidsevner, serviceinnstilling og kunne bidra positivt i forhold til arbeidsmiljøet på arbeidsplassen. Det er til tider et hektisk miljø, og vi er inne i en periode med omstilling som krever fleksibilitet.

Stillingen lønnes som konsulent kode 1064, ltr. 21 - 39, kr. 201.131 - kr. 268.831. Fra lønnen trekkes 2 % innskudd til Statens Pensjonskasse. Det gjelder spesielle regler for adgangen til å inneha bistilling og/eller næringsinteresser i etaten.

Nærmere opplysninger om stillingen kan rettes til førstekonsulent Steffen Ruud tlf. 22 07 73 96 eller underdirektør Henning Henriksen tlf. 22 07 72 00. Søknad merkes AD 025/00 og sendes innen 25. april til Skattedirektoratet, Administrasjonsavdelingen, Postboks 6300 Etterstad, 0603 Oslo.

BaneProduksjon

BaneProduksjon Nord søker:

Produksjonssjef

– Leder for entreprenørvirksomhet i omstilling og utvikling –

For fullstendig kunnngjøring se Norsk lysingsblad nr. 83 av 07. april 2000.

BaneProduksjon Nord
Pirsenteret
7462 Trondheim

Abonner på Klassekampen!

Abonnement på Klassekampen hver dag i:

- 1 år for kr. 2.180,-
 6 mnd for kr. 1.090,-
 3 mnd for kr. 545,-

Abonnement, Klassekampen på lørdag:

- 12 mnd for kr. 760,-
 6 mnd for kr. 380,-

Ring abonnementservice: 22 05 95 70, eller send inn kupongen!

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr: ..... Sted: .....

Tlf. privat: ..... Start avisa fra: .....

Dato: ..... Sign.: .....

Kan sendes vifrankert i Norge. Klassekampen vil betale portoen

SVARSENDING

Avtalenr. 171 107/16
Klassekampen
Grønland
0133 Oslo

Graff

Maleri. Galleri Kampen i Oslo viser nå en utstilling med malerier og tresnitt av kunstneren Rolf Graff. Utstillingen er åpen til 7. mai.

Besteborger-optimisten

Optimismen er en menneskelig egenskap som er mer utbredt i borgerskapet enn i andre samfunnsklasser. På vestkanten i Oslo hører det med til vanlig dannelse å være optimist. Det er en del av den dyrekjøpte fasaden deres, akkurat som alle som er av den velhavende klassen veit at brune sko skal brukes om formiddagen og at vinglasset skal holdes i stetten. Pessimister og muslimske bønerop hører hjemme på østkanten. Hermann Hesse har i *Steppenulven* karakterisert denne egenskapen som den «velpleiede besteborger-optimismen».

Sjøl har jeg aldri kunnet for-døye aforismen til Arnljot Eggen fra 1977 om at «Pessimisme er hovmod. Det er å nyte si avmakt på vegner av oss alle.»

Optimismen må være det som er hovmod. Dette at optimisten tror han er best, skal vinne, knuse de andre enten det er med bomber, boksehansker eller lommeboka. For meg er optimismen en flukt fra virkeligheten, en fascistoid holdning, herremennesket som skal klare det de andre ikke klarer. Slike aristokratiske spaserstokker mener de er født på forkjørsvei – født som optimister, som dem sier. Ingen innsikt er for liten til at den ikke kan blåses opp, og ingen katastrofe er

for stor til at den ikke kan bagatelliseres. Alt skal gå så glatt og alt er godt for noe.

I så måte har optimistene mye til felles med de kristne. De kristne hevder at det er ei mening med alt som skjer i livet. Også for disse åndsmenneskene er ingen hendelse for stor eller for liten til at det ikke er godt for noe. Slike meningsfulle opplevelser kan være alt fra å finne en 50-øring på fortauet til å bli overkjørt av bussen. I det siste tilfellet kan tildragelsen føre til at trafikofferet forelsker seg i sjukepleier'n, blir mester i rulleoldans, eller blir omvendt til himmel- og helveteslæren av sjukehuspresten. Mulighetene er mange, men det viktigste for meningsprofetene er at det er ei mening med alt, enten du får bingo eller gravferdshjelp.

Og skulle en hjerne hevde at mange tilfeller er fullstendig meningsløse, vil evangelistene svare at meningen kan ligge skjult i de høyere makters langsiktige strategi med akkurat det mennesket. For det faller ikke en spurv til jorda uten at det registreres på radarskjermen til jordas skaper. Slik er vi alle fanga i edderkoppnettet hans, og vi har valget mellom å kapitulere for overmakta, eller å bli nekta inntrekk til paradiset. For guds rike hører bare partifellene til, de ån-

delig enveiskjørt som lovpriser partiformannen med hallelujarop og folda hender. Annerledestenkende har ikke mer dem skulle sagt enn et voldtektsoffer i Volda.

«Optimistisk Stensbøl» står det på forsida til den siste reklamablekka til Postbanken, og inni blekka får vi vite at toppidretts-sjefen Bjørge Stensbøl trur «det skal vere mogeleg å bli den tredje beste idrettsnasjonen i Europa om nokre år – bak land som Russland og Tyskland.» Jeg kjenner ikke Stensbøl, og jeg håper jeg aldri blir kjent med ham. For meg gir det mer mening å se et pishøl i snøen, enn å få servert slike stormannsgale tanker.

Hva slags optimisme er dette? Hva er vitsen med å bli Europas tredje beste idrettsnasjon? Hva skal vi bruke det til? For å slå oss sjøl på brystet, eller til å øke minstepensjonene? Er det ærgjerrigheten eller en sykelig trang til sjøhevdelse og andres anerkjennelse som tåkelegger hjernen til toppidrettsjefen? Nå må menna snart slutte med å rulle seg i brunstgropene sine, og kvinnene slutte med å inhalere lukta. Hvorfor er det så viktig å være best, kaste en diskos en centimeter lengre enn alle andre, eller å gå et tiendels sekund raskere enn en svenske på ski gjennom Nord-

marka? Kan toppidrettsjefen svare oss på det?

Det er et avskyelig trekk ved vår dyrerace at alle vil stå øverst på pallen, og det er et enda mer avskyelig trekk at vi beundrer dem som står der. Det er denne elitetenkinga som også gjenomsyrer nazismen. Hitler plasserte den ariske rasen øverst på seierspallen. Nå er det på tide at toppidrettsjefen og andre forvirra mennesker klatrer ned fra den.

Samfunnet trenger ikke falske optimister med illusjoner, surrogatbeskjeftigelser og ei tru på et liv etter døden, men pessimister som ikke flykter fra seg sjøl eller virkeligheten. Optimisten innbil-ler seg at det er ei mening med livet og at det allerede eksisterer en meningsfull og rettfærdig verdensorden, og at vi skal ta på virkeligheten med silkehansker. Pessimisten veit at livet er meningsløst og døden tragisk, og at det ikke finnes noen gud som deler ut rettfærdighet gratis på gatehjørnene. Han veit også at det er mange som vil fjerne ordet solidaritet fra ordboka. Derfor skjøner han at vi må sloss for hver eneste millimeter rettfærdighet på denne jordkloden. Det er det vi har knyttnevne til!

LARS OLLE ENGAAS

Paraguays offisielle antikorrupsjonssjef Daniel Fretes Ventre er nå sikket for korrupsjon, skriver Nettavisen. Dommeren Arnulfo Arias har satt i gang etterforskning av Fretes Ventre og flere av hans slektninger, blant dem hans kone. Hun sitter i husarest. Korrupsjonssjefen er mistenkt for 19 tilfeller av utpressing, bestikkelser, svindel, skatteunddragelse og konspirasjon. Fretes Ventre skal vitne i saken 11. april. Da må han også forsvare seg mot påstander om at han har prøvd å presse offentlige tjenestemenn om etterforsking mot ham. Han avviser alle anklagene, og sier at de er del av en vendetta mot ham.